Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de annunciuri:
Braşovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta" ese în fiecare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22. etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 107.—Anulŭ LIII. Braşovŭ, Duminecă 13 (25) Maiu 1890.

Braşovŭ, 12 Maiu st. v.

„Cu părere de rĕu şi cu mâna tremurândă mĕ apucŭ sĕ scriu, dér póte că audindŭ cei rătăciţĭ şi stricaţĭ se vorŭ îndrepta şi acésta îmĭ va fi spre bucuriă. Am înţelesŭ dela unŭ preotŭ, că consistoriulŭ a provocatŭ pe toţĭ parochii a'i arăta, din ce causă se necinstescŭ Duminecile şi sĕrbătorile şi ce mĕsurĭ ar fi de luatŭ, ca sĕ înceteze aceste necinstirĭ. Nu sciu ce vorŭ fi împărtăşitŭ preoţii, dér trebue cu orĭ-ce chipŭ sĕ se stîrpéscă rĕulŭ din rădĕcină. După părerea mea isvorulŭ rĕului este în rêndulŭ ântêiu *lucsulŭ* şi *demoralisarea*. Suntemŭ cea mai mare parte lucrătorĭ în ocnele din Staerdorf şi Anina, cale de 8 ore de Sasca-montană, venimŭ la două-trei sĕptĕmânĭ acasă, unde şedemŭ câte 2—3 dile, apoi luămŭ érăşĭ straiţa la şoldŭ şi ne ducemŭ la lucru. Cele două-trei dile, câtŭ şedemŭ acasă, ne îmbrăcămŭ în haine scumpe, cu căputŭ şi pantalonĭ, punemŭ ceasŭ la buzunarŭ, aşa că ar crede cineva, că suntemŭ spahii; ér femeile se îmbracă în haine de mătase, unele chiar şi cu pălăriă. Portulŭ românescŭ numai pe câte unŭ moşŭ orĭ o babă îlŭ mai vedĭ. Lucsŭ pe noi, lucsŭ şi în casă: la ferestri vei vedé perdele de stofă scumpă dela fabrică, pe paturĭ şi pe mese cerşafurĭ şi cuverte scumpe, ér în perinĭ şi'n strejacurĭ (saltele) frundă de fagŭ, dulapurĭ cu oglindĭ, la unii şi sobe scumpe zugrăvite. Apoi demoralisarea a pĕtrunsŭ adêncŭ între noi. Petrecerile publice prin birturĭ ţinŭ nóptea întrégă şi nenorocirea e, că la ele se aducŭ şi copii dela 4 anĭ în susŭ. Unde mai pui apoi înjurăturile şi alte vorbe urîte şi batjocoritóre. Ér la tóte acestea punŭ apoi vêrfŭ concubinatele. Etă rele, care aducŭ după ele necinstirea Duminecei şi a sĕrbătorilorŭ şi sĕrăcirea nóstră!"

Aşa ne scrie unŭ bunŭ creştinŭ din Sasca-montană, care îngrijatŭ adêncŭ fiindŭ de starea morală şi materială a poporului, în mijloculŭ căruia trăesce, şi-a călcatŭ pe inimă cu nobilulŭ cugetŭ de a vedé odată îndreptându-se acéstă tristă stare de lucrurĭ, care e una din cele maĭ marĭ nenorocirĭ pentru unŭ poporŭ.

Ingrijirea, de care e cuprinsŭ bunulŭ nostru creştinŭ, a datŭ de gânditŭ şi consistorielorŭ nóstre bisericescĭ. Sinodulŭ eparhiei Aradului a şi adusŭ o hotărîre, ca consistoriulŭ aradanŭ şi celŭ oradanŭ sĕ adune prin organele lorŭ subalterne date amĕrunţite din fiă-care comună despre suferinţele, slăbiciunile, datinele rele şi patimile, de care sufere poporulŭ, şi pe temeiulŭ acestorŭ date consistoriele, celŭ din Aradŭ, Oradea-mare, Caransebeşŭ şi Sibiiu, sĕ ia mĕsurĭ potrivite pentru stîrpirea relelorŭ.

E adevĕratŭ, că vitregimea timpurilorŭ, nĕcazurile dilnice şi suferinţele ce le îndură poporulŭ au adusŭ multe din aceste rele pe capulŭ lui, şi mai cu sémă amarulŭ, de care'i este plinŭ sufletulŭ din causa nedreptăţilorŭ ce le îndură din partea vitregei stăpânirĭ, l'au împinsŭ în braţele multorŭ patimĭ, avêndŭ nenorocita credinţă, că în vêrtejulŭ lorŭ va afla alinare, décă va uita câteva césurĭ de nĕcazurile şi suferinţele ce'lŭ bântue.

Unŭ altŭ pĕcatŭ mare mai e, că prin multe părţĭ poporulŭ nu s'a sciutŭ feri, şi nicĭ fruntaşii lui nu 'şĭ-au pré bătutŭ până acum capulŭ sĕ'lŭ feréscă de apucăturĭ, datine şi deprinderĭ rele de-ale streinilorŭ, cum e şi lucsulŭ, care duce la perderea portului naţionalŭ, viéţa destrăbălată, care a degeneratŭ apoi până la concubinate, şi lipsa de religiositate, preferindŭ a petrece Duminecile şi sĕrbătorile în cârciumă şi 'n alte petrecerĭ, în timpŭ ce ar trebui sĕ petrécă în sfânta biserică.

Nu aşa au trăitŭ moşii şi strămoşii noştri, carĭ prin viéţa lorŭ morală, cumpĕtată şi religiósă niau păstratŭ cele mai scumpe ale nóstre averĭ: religia, portulŭ, datinele şi obiceiurile, limba şi naţionalitatea.

Décă şi ei în nĕcazurile şi suferinţele lorŭ, care au fostŭ înmiitŭ de multe şi mai amare, şi-arŭ fi căutatŭ alinare în cârciume, în viéţă şi petrecerĭ destrăbălate, în lucsŭ şi 'n alte patimĭ, astădĭ amŭ fi unŭ neamŭ perdutŭ şi uitatŭ pe faţa pămêntului, şi nu s'ar mai vorbi de noi decâtŭ cu hulă şi cu batjocură.

Ar trebui sĕ'şĭ deschidă ochii poporulŭ nostru şi sĕ vadă, că viéţa nemorală, destrăbălată şi necumpĕtată, lipsa de religiositate, perderea frumosului sĕu portŭ, a datinelorŭ şi obiceiurilorŭ sale, apucăturile şi deprinderile rele luate dela streinĭ, lucsulŭ şi alte patimĭ, care'lŭ necinstescŭ, facŭ bucuriă duşmanilorŭ lui.

Din contră sĕ caute, cu tóte nĕcazurile şi suferinţele lui, sĕ se ridice mai pe susŭ de cei carĭ îi voescŭ peirea, sĕ caute sĕ fiă esemplu de hărniciă şi vredniciă, sĕ se arate vrednicĭ de numele de Românŭ, sĕ păstreze cu scumpĕtate, chiar cu jertfa vieţii, comorile cele preţióse ce ni-li-au lăsatŭ moştenire bravii noştri moşĭ şi strămoşĭ: religia, portulŭ, datinile şi obiceiurile, viéţa morală şi cumpĕtată, limba şi naţionalitatea, comorĭ carĭ ne-au datŭ puterea sĕ ne strecurămŭ printre tóte vijeliile timpurilorŭ vitrege de sute de anĭ.

Au mare rĕspundere preoţii şi învĕţătorii noştri, carĭ nu'şĭ împlinescŭ chemarea lorŭ sfântă faţă cu poporulŭ, care li-s'a încredinţatŭ sĕ'lŭ păstorescă şi sĕ'i dea învĕţătură. Şi totŭ aşa de mare e şi rĕspunderea celorlalţĭ cărturarĭ ai noştri, carĭ învêrtindu-se în mijloculŭ poporului nu'lŭ îndrumézĕ pe calea cea bună şi adevĕrată, pe calea binelui şi a mântuirei.

Patimile suntŭ lanţurile cele mai grele, care ţinŭ pe unŭ poporŭ în cea mai cumplită sclăviă. Ele 'lŭ facŭ robulŭ altora înjosindu'lŭ la trépta de vită.

Ajungĕ-ne câtŭ amŭ suferitŭ şi amŭ fostŭ robĭ. Sĕ ne croimŭ traiulŭ după puterile nóstre, sĕ ne ferimŭ ca de focŭ şi apă de patimĭ, de apucăturĭ şi de deprinderĭ rele, de viéţă destrăbĕlată şi imorală, care ne duce la sapă de lemnŭ, sĕ ne iubimŭ şi cinstimŭ biserica, portulŭ, datinile, limba şi naţionalitatea nóstră, şi făcêndŭ tóte acestea, putemŭ privi cu linişte la dilele viitóre, care ne vorŭ aduce mântuire.

Astfelŭ vomŭ face sĕ fimŭ respectaţĭ de duşmanii noştri şi vomŭ pune stavilă nedreptăţirilorŭ din partea lorŭ, ne vomŭ croi unŭ „viitorŭ de aurŭ", căcĭ vomŭ avé puterea de a înfrânge orĭ-ce vijeliă, vie ea din orĭ-şi-ce parte.

Revsita politică.

Dinăuntru. *In afacerea gimnasiului din Beiuşŭ*, preoţimea română gr. cat. din archidiaconatulŭ Sătmarului a ţinutŭ o conferinţă în diua de 20 Maiu n., în care s'a desbătutŭ şi *causa şcólelorŭ române gr. cat. din Nir-Aciadŭ Nir-Adonŭ* şi *St.-Georgiu-Abranŭ.* Toţĭ cei de faţă cu cea mai mare'nsufleţire şi în unanimitate au primitŭ unŭ proiectŭ de memorandŭ, în care causa e tractată cu deamĕruntulŭ. In acestŭ memorandŭ preoţimea adunată s'a declaratŭ cu tótă stăruinţa şi energia pentru a se convoca în celŭ mai scurtŭ timpŭ sinodŭ; memorandulŭ se va aşterne ordinariatului diecesanŭ oradanŭ. Décă acesta nu va face nimicŭ, se va face apelŭ la forulŭ metropolitanŭ şi chiar la scaunulŭ papalŭ din Roma pentru vindecarea relelorŭ şi apĕrarea scólelorŭ române gr. cat. La conferinţă au

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Draculŭ păcălitŭ.

— Poveste —

Odinióră era vecină împĕrăţia Perşilorŭ cu a Parţilorŭ.

Popórele acestea se rĕsboiau între sine fără întrerupere. Erau sleite şi ostenite de totŭ din pricina vecĭnicelorŭ neînţelegerĭ, aşa că amêndouĕ popórele doriau pacea, cum doresce orbulŭ lumina. Craiulŭ Perşilorŭ, unŭ omŭ sĕlbaticŭ şi fără de astêmpĕrŭ, cu numele Zobor, nicĭ că vrea sĕ audă de pace, ba c'o sîrguinţă diavoléscă jidăria mereu pe Parţĭ, carĭ lăsându-se cu elŭ în lupte, erau biruiţĭ pretutindenĭ, ér casele şi ogórele lorŭ pustiite prin fierŭ şi focŭ de ostaşii neîmpĕcaţĭ ai craiului Zobor.

Vĕdêndŭ acestea Artaban, craiulŭ Perşilorŭ, a datŭ poruncă sĕ se adune toţĭ preoţii şi filosofii ţĕrei sale într'o mare adunare, ca sĕ se sfătuéscă în ce chipŭ arŭ puté pune odată capĕtŭ acestorŭ vĕrsărĭ de sânge.

In sala de sfătuire era de faţă o mare mulţime de poporŭ, învĕţaţĭ şi neînvĕţaţĭ, şi de diminéţa până séra nu s'a vorbitŭ nimicŭ decâtŭ despre rĕsboiu, când deodată se lăţi ca unŭ fulgerŭ vestea, că Perşii au trecutŭ în hotarele lorŭ şi că s'apropiă cu iuţélă de cetatea lui Artaban, avêndŭ de gândŭ sĕ-lŭ prindă pe elŭ şi pe toţĭ sfetnicii sĕi.

Ce era de făcutŭ? Toţĭ se gătiră de fugă.

„Ar mai fi unŭ modŭ, prin care ne-amŭ puté mântui de primejdii, iubiţii mei," dise craiulŭ trimeţêndŭ pe toţĭ sfetnicii sĕi acasă şi poruncindŭ numai celorŭ mai credincioşĭ sĕ rĕmână cu elŭ.

„Care-ar fi acela, Maiestate? Ce vomŭ face noi acum?" întrebă unulŭ dintre aceştia.

„Haideţĭ cu mine în pimniţa cetăţii. Acolo veţĭ vedé voi," dise Artaban cu mâhnire.

Ei merseră. Când ajunseră sub uriaşa boltitură, le porunci craiulŭ numai decâtŭ sĕ facă două şirurĭ, sĕ-şĭ aprindă faclele şi sĕ le ridice în susŭ, ca sĕ se vădă bine; elŭ apoi lovi de trei-orĭ cu sabia sa o mare şi négră pétră plină de mucegaiu, dicêndŭ: „arată-te! arată-te!"

Cum dise elŭ vorbele acestea, se iviră numai decâtŭ nisce flacărĭ vinete de sub piétră şi se formară într'unŭ stêlpŭ de fumŭ grozavŭ, aşa că de spaimă toţĭ credincioşii lui Artaban fugiră, afară de patru.

Din mijloculŭ fumului se desfăcù în faţa vederii lorŭ o figură fără de formă deslușită, părea că-i maimuţă şi nu-i maimuţă. 'Ţĭ-era gróză sĕ te uiţĭ la ea. In mâna ei ţinea o furcă cu douĕ córne şi, ca sĕ nu mai lungimŭ vorba, — era draculŭ.

„Aşa-i, că pe mine m'ai chiămatŭ, craiule Artaban? Ei, poruncesce-mĭ ce vrei!" dise draculŭ c'o voce grósă şi ca eşită din pămêntŭ.

„Cine eştĭ tu?" întrebà craiulŭ făcêndŭ unŭ pasŭ îndĕrĕtŭ. „Ba dĕu eu nu te-am chiămatŭ pe tine."

„Eu sunt Asmodeus", rĕspunse figura, „şi décă am venitŭ aicĭ din depărtărĭ de mii de poştĭ, spune-mĭ ce vrei, căcĭ altfelŭ te sfêrticŭ."

„Ei, dér, domnulŭ meu Amadeus!" rĕspunse Artaban, „bine dicĭ, că noi amŭ avé sĕ-ţĭ grăimŭ câte-va vorbe. Mai ântêiu şi mai ântêiu noi vremŭ sĕ ne dai o ploscă, din care nicĭ-odată sĕ nu se gate vinulŭ. Amŭ avé lipsă şi de-unŭ astfelŭ de scaunŭ, pe care décă se va pune cineva sĕ şédă, sĕ nu se mai pótă scula, fără de voia mea. In fine amŭ dori s'avemŭ o sabiă, care în rĕsbóiele nóstre totdéuna sĕ ne facă biruitorĭ."

„Inţeleptŭ omŭ eştĭ tu, Artaban", dise Asmodeus rĕsucindu'şĭ grozavele lui mustĕţĭ, „dér scii tu, că pentru tine aşteptŭ eu de dece anĭ aicĭ. Scaunulŭ, plosca şi sabia le vei avé, décă vei sta la tocmélă, audĭ?"

„Se înţelege, că stau," rĕspunse Artaban, ér pĕrulŭ din capetele celorlalţĭ se făcù vulvoiu.

„Asta-i bine," dise draculŭ aruncândŭ în jurulŭ sĕu o privire viclénă. „Aşadér cu aculŭ care-lŭ porţĭ tu pe pieptŭ, sĕ facĭ sĕ picure pe piétra acésta négră câţĭ-va picurĭ de sânge din degetulŭ celŭ micŭ din mâna stângă.

Artaban făcù aşa.

„Destulŭ ne este," s'audì de sub pétra cea négră, când craiulŭ împlinì dorinţa dracului.

fostŭ de față Rdss. d-nŭ Vicariu, patru d-nĭ protopopĭ și toțĭ preoții venerațĭ din tóte districtele protopopescĭ de pe teritoriulŭ Sătmarului. Brava preoțime a diecesei oradane sĕ mérgă'nainte cu curagiulŭ și bărbăția strămoșilorŭ noștri, căcĭ apĕră o causă sfântă și dréptă. Cu ea este întregŭ poporulŭ românŭ din Ardealŭ, Bănatŭ și Țéra unguréscă. Trebue sĕ se pună odată stavilă uneltirilorŭ guvernului în contra bisericei, scólei și limbei românescĭ. Unde se apĕră o causă sfântă și dréptă, e și Dumneḑeu alăturea cu ajutorulŭ sĕu celŭ puternicŭ.

In ședința dela 22 Maiu n. a camerei magnațilorŭ s'a discutatŭ *proiectulŭ de lege pentru studiulŭ limbei grecescĭ*. După ce președintele *Vay* Miklos deschise ședința luă cuvêntulŭ *Gyulai* Pal, care a ḑisŭ, că nu primesce proiectulŭ, fiind-că prin elŭ se nascŭ confusiunĭ în învĕțămêntulŭ publicŭ. Vorbi apoi *Hunfalvy* Pál. Ḑise, că proiectulŭ va avé înrîurirĭ păgubitóre asupra culturei maghiare. Proiectulŭ acesta, ḑise Hunfalvy, va înstrăina copiiĭ classelorŭ domnitóre dela limba grecéscă, lucru care va avé rele urmărĭ; decĭ nu primesce proiectulŭ. *Kun* Geza asemenea susținŭ, că cei ce vorŭ absolva gimnasiulŭ fără de a fi studiatŭ limba grécă nu se vorŭ puté aplica la academiile din străinătate în rĕndulŭ studenților ordinarĭ, căcĭ le vorŭ lipsi calcululŭ pentru limba grecéscă din testimoniulŭ de maturitate. Cu tóte astea proiectulŭ se primi în generalŭ, deși I. P. S. Sa Metropolitulŭ *Vancea* a cerutŭ modificărĭ în interesulŭ școlelorŭ susținute pe spesele singuraticilorŭ confesiunĭ. La desbaterea specială br. *Rudnyánszky* Iozsef a făcutŭ câteva observărĭ privitóre la § 2 din proiectŭ propunêndŭ, că din considerațiunĭ didactice traducerea în școlă a clasicilorŭ grecĭ sĕ se facă în legătură cu propunerea literaturei maghiare. Metropolitulŭ *Vancea* a propusŭ a § 2 următórea modicare: Cetirea classicilorŭ grecĭ sĕ se facă *în limba aceea, care este limba de propunere a respectivului institutŭ*. Ministrulŭ *Csaky* însĕ nu primi acéstă modificare fiind-că, ḑise Csáky, eu considerŭ ocupația traducerei classicilorŭ grecescĭ în limba maghiară ca o parte întregitóre a studiului literaturei maghiare și asta cu atât mai vêrtos, că suntŭ institute cu limba de propunere, carĭ n'au traducerĭ din classicii prescrișĭ în planul de învĕțămênt. In urma acésta modificarea propusă de metropolitulŭ Vancea a căḑutŭ. La § 3 I. P. S. Sa a propusŭ sĕ se modifice prima propositiă astfelŭ: „Gimnasiele, carĭ nu stau la disposiția séu sub conducerea ministrului de culte și instrucțiune publică, precum și *cele două gimnasii cu caracterŭ bisericescŭ gr. cat.* atêrnă dela libera voință a susținĕtorilorŭ lorŭ." Ministrulŭ *Csaky* însĕ și-a reînoitŭ rugarea, ca sĕ se păstreze paragrafulŭ așa cum e, fără de nicĭ o modificare; în urma acésta și a doua propunere de modificare a Escelenței Sale a căḑutŭ. Astfelŭ și camera magnaților, ca și camera deputaților, a sĕvêrșitŭ atentatulŭ, chiar în contra legii școlelorŭ medii din 1883, asupra autonomiei bisericilorŭ nóstre care dispunŭ de școlele, ce din averea lorŭ le susține. Despotismulŭ și-a ajunsŭ culmea!

Era cu neputință, ca cu prilegiulŭ desbaterilorŭ asupra *proiectului kossuthiștilorŭ d'a se revisuĭ legea incolatului* sĕ nu se provóce în camera deputaților din Pesta scandalŭ. Kossuth, care nu vré sĕ recunóscă pe Monarchulŭ nostru de capŭ alŭ statului și nicĭ legătura ce esistă între amêndouĕ jumĕtățile monarchiei, nu mai e cetățénŭ ungarŭ. Kossuthiștii au vrutŭ sĕ'lŭ reîncetățenéscă printr'o nouă lege, care sĕ schimbe legea incolatului, în puterea căreia dușmanulŭ dinastiei și alŭ națiunilorŭ nemaghiare și-a perdutŭ dreptulŭ de cetățénŭ ungarŭ. Unŭ kossuthist a ḑisŭ, că a respinge proiectulŭ însemnéză a „huli pe Dumneḑeu." Auḑĭ năsdrăvĕniă ungurécsă! Kossuth pusŭ alăturea cu Dumneḑeu! Asta e fostŭ în adevĕrŭ o hulire a atotputernicului și pré bunului Dumneḑeu, de aceea președintele dietei a și găsitŭ cu cale, de sigurŭ, că mai multŭ de rușinea lumei creștine, a da peste nasŭ kossuthistului. In cursulŭ desbaterilorŭ Kossuthiștii s'au năpustitŭ asupra celorŭ, carĭ au vorbitŭ pentru respingerea proiectului. Unuia din aceștia i-au strigatŭ kossuthiștii: „miserabile! cară-te de aicĭ!" și alte vorbe de acestea. In larma și sgomotulŭ ce era nu se mai auḑiau vorbitorii. Vomŭ vedé ce va urma după ce se va respinge proiectulŭ, care nu e altceva decâtŭ o demonstrațiă în contra dinastiei și a națiunilorŭ nemaghiare, pentru-că se cere prin elŭ reîncetățenirea celui mai neîmpăcatŭ dușmanŭ alŭ lorŭ.

Dinafară. Deputatulŭ frances *Dreyfus* a tipăritŭ de curêndŭ o broșură politică, în care națiunea francesă e provocată sĕ ia arma în mână și sĕ declare rĕsboiu Germanilorŭ. Dreyfus își motivéză cutezata sa ideă cu aceea, că chiar în parlamentulŭ germanŭ s'au auḑitŭ declarații de natură a încuragia pe Franța la unŭ rĕsboiu, fiindcă Germania nu este pregătită și decĭ acum ar fi momentulŭ celŭ mai potrivitŭ pentru unŭ rĕsboiu ofensivŭ. Telegrama din Parisŭ, care împărtășesce lumii acéstă veste sensațională mai spune, că Dreyfus vorbesce în broșura sa și despre aceea, că *ora istorică a sositŭ*, ér Francesii sĕ se folosécsă de favorabilele împrejurărĭ.

In parlamentulŭ germanŭ mereu se continuă desbaterile asupra *proiectului militarŭ*. Ministrulŭ de rĕsboiu a făcutŭ importante împărtășirĭ despre reformele, ce suntŭ a se face. Scopulŭ acestora este ca sĕ se concentreze tóte forțele militare ale Germaniei, și încă în activitate chiar și pe timpŭ de pace. Marea schimbare va sta în aceea, că armata germană se va înmulți c'unŭ efectivŭ de 700,000 ómenĭ. Declarațiile acestea ale ministrului germanŭ de rĕsboiu au produsŭ mare sensațiune. In urma acésta mulțĭ au cerutŭ reducerea timpului de serviciu la 2 anĭ, dér guvernulŭ a declaratŭ, că nu se póte. In urmă comisiunea dietei a amênatŭ desbaterile până la 6 Iuniu n.

Pregătirĭ de rĕsboiu.

Fóia oficiósă „*Pester Correspondenz*" ne surprinde de vr'o câteva ḑile cu articulĭ, carĭ trebue sĕ insufle îngrijirĭ în ce privesce durata păcii.

Intr'o corespondență din Cracovia, vorbindu-se despre ferberea ce se observă în foile militare rusescĭ din pricina întăriturilorŭ austriace dela Lemberg, Cracovia și Przemysl, care nu potŭ fi pe placulŭ Rușilorŭ, ni-se spune că armatele rusescĭ, așeḑate la granițele Poloniei rusescĭ cătră Austria și Germania și în Basarabia, suntŭ provĕḑute cu tóte cele de lipsă pentru unŭ rĕsboiu îndelungatŭ și seriosŭ. Din causa acésta ministeriulŭ de rĕsboiu austro-ungarŭ a luatŭ tóte dispositiile necesare pentru a se grămădi trupe austro-ungare la punctele mai espuse periculului. Inspectorulŭ generalŭ alŭ artileriei a visitatŭ tóte depositele, care se țînŭ de armata de nordŭ, și în arsenalulŭ din Viena se lucréză cu îndoită iuțélă.

Unŭ altŭ articulŭ, care produce neliniște în ce privesce durata păcii, l'a primitŭ fóia oficiósă din Sibiiu și în elŭ se vorbesce despre întărirea trecĕtórelorŭ Ardélului astfelŭ:

In genere ḑisŭ n'amŭ avé causă de a trage la indoială bunăvoința aliaților noștri; dér aparițiunile cele mai nouĕ, carĭ se vĕdŭ mai alesŭ la armatele rusescĭ, ne silescŭ sĕ declarămŭ negligiarea și lipsa întăriturilorŭ strîmtorilorŭ dela granițele ardelene ca o seriósă greșélă.

Ardélulŭ, fiindŭ principala pórtă a monarchiei austro-ungare, inimiculŭ ajunsŭ odată acolo fórte ușorŭ póte sĕ puuă mâna pe Petruvarodinŭ, Aradŭ, Timișóra și c'unŭ cuvêntŭ pe cea mai mare parte a țĕrii de josŭ.

Comanda supremă rusécsă își așéḑă în modŭ demonstrativŭ armatele la granița de nordŭ a țĕrei, ca sĕ ne facă sĕ credemŭ, că la timpulŭ sĕu tocmai așa ar fi de cu putință unŭ atacŭ din acele părțĭ, ca cu ocasia intervenirei în 1849.

Inainte de tóte trebue sĕ declarămŭ, că strîmtorile Ardealului nu potŭ sĕ resiste unui atacŭ de bombardare după tóte recerințele technicei moderne.

Pierdutŭ odată Ardélulŭ, situațiunea ar sĕmĕna cu cea din 1866, când lipsa întărirei trecĕtórelorŭ boeme a făcutŭ ca rĕsboiulŭ sĕ reușéscă în contra nóstră.

Legislațiunea maghiară nu s'ar opune nicĭ c'o vorbă votărei cheltuelilorŭ, care suntŭ de lipsă urgentă pentru apĕrarea Ardélului. Astfelŭ dér se ivesce întrebarea, că ce-a împedecatŭ până acum esecutarea acelorŭ întăriturĭ?

Nu sufere îndoială, că comandele supreme din Ardélŭ, fără deosebire, au însciințatŭ pe locurile competente despre trista stare de apĕrare a trecĕtórelorŭ ardelene și că în privința acésta s'au așternutŭ proiecte de legĭ. Suntemŭ informațĭ din isvorŭ sigurŭ, că cestiunea e desbătută deja, dér începerea lucrărilorŭ a rĕmasŭ până acum în suspensŭ.

In anumite cercurĭ conducĕtóre se crede, că esecutarea lucrărilorŭ nu va atinge câtușĭ de puținŭ susceptibilitatea și vanitatea ierarchiei militare rusescĭ.

Nicĭ cei mai marĭ inimicĭ ai noștri nu ne potŭ acusa, că ne ocupămŭ cu planurĭ îndreptate contra Rusiei, deși Rusia ne silesce, ca de câțĭva anĭ sĕ jertfimŭ milióne peste milióne pentru armată, pe când vecinii noștri încă nu țînŭ de acomodatŭ timpulŭ începerei rĕsboiului.

Abia credemŭ, că simțibilitatea Rusiei sĕ fiă vĕtĕmată prin aceea, că ne întărimŭ hotarele...

Sĕ ne fiă iertatŭ a spera, că diplomația nóstră militară va face ca în celŭ mai scurtŭ timpŭ sĕ înceteze piedecile, carĭ au statŭ până acuma în calea fortificărei Ardélului pentru apĕrarea monarchiei.

De altă parte o telegramă din Sofia anunță, că mulțĭ oficerĭ austriacĭ se află în timpulŭ de față în Bulgaria și iau planurĭ topografice de ale părțilorŭ de terenŭ celorŭ mai importante din punctŭ de vedere strategicŭ. Ér ministrulŭ de rĕsboiu germanŭ a împărtășitŭ comisiunei bugetare a parlamentului, între alte comunicărĭ confidențiale, că efectivulŭ armatei rusescĭ s'a măritŭ în anulŭ acesta cu 100,000 ómenĭ și că ministrulŭ rusŭ de rĕsboiu are la disposiția sa banĭ în sumă de trei miliarde.

Peste unŭ minutŭ grozava figură disparŭ, ér cei ce țineau faclele în mână își mai veniră puținŭ în orĭ.

„Inălțate dómne, én uită-te", ḑise unulŭ din ei, „aicĭ e sabia, scaunulŭ și plosca; veḑi-le cum stau aruncate lângă piétra cea négră. Câteșĭ trei suntŭ minunate."

„S'a isprăvitŭ!" suspină unulŭ din ei. „Inălțate stăpâne, tu ți-ai vêndutŭ sufletulŭ. Pe tine te vorŭ duce dracii. Te-ai jertfitŭ pentru patria ta."

„Nu vĕ temețĭ," îi mângăiă craiulŭ, „sciu eu ce sĕ facŭ cu domnulŭ Asmodeus! Haidețĭ de-aicĭ în palatŭ. Chefurĭ și veselii vorŭ urma una după alta. Celelalte vi-le voiu spune, décă vomŭ sosi acolo."

Craiulŭ luă acum plosca, scaunulŭ și sabia, dér cei ce le duceau mereu strigau, că nu le mai potŭ duce, așa suntŭ de ferbințĭ.

După câteva ḑile sórtea rĕsboiului se schimbă. Rĕsboinicii craiului persicŭ, Zobor, se împrăștiară care încătrău de pe câmpulŭ de bătaiă și nu se mai putea auḑi nimicŭ decâtŭ, că atâtea și atâtea mii de Perșĭ au căḑutŭ. Artaban se repeḑi și elŭ în luptă c'o sabiă fulgerătóre, ér dinaintea lui inimiculŭ orĭ că pica mortŭ, orĭ că fugea.

„Nu-i bine așa", își gândi Zobor. „Ne vomŭ mai încerca noroculŭ încă la unŭ orașŭ și décă și de acolo vomŭ fi alungațĭ, atuncĭ ḑeu că vomŭ puté sĕ mergemŭ în lumea largă.

Dér la orĭ și câte cetățĭ și orașe își cerca craiulŭ Perșilorŭ noroculŭ, era totŭ înzadarŭ. Dinaintea sabiei lui Artaban cădeau ca snopii șirurile dușmane și după douĕ óre de luptă óstea lui Zobor își căută mântuirea prin fugă rușinósă.

Artaban într'acestea încălecă unŭ calŭ tînĕrŭ și goni pe inimicŭ. Inaintea lui fugea unŭ călărețŭ, pe care ajungându'lŭ îi dobori fără de veste căciula din capŭ și ce sĕ'i vĕḑă ochii? Călărețulŭ era o fată de o frumsețĕ rară, îmbrăcată în cuirasă (oțelŭ) cu pĕrŭ strălucitorŭ ca raḑa sórelui.

„Iertare!" strigă c'o voce tristă amazóna.

„Cine ești tu?" întrebă Artaban cu mirare.

„Numele meu e Delinca și sunt fata craiului Zobor."

Artaban porunci, ca Delinca sĕ fiă dusă în cetate și ostea lui sĕ înceteze de-a mai goni pe iuimicŭ. Elŭ însușĭ părăsi numai decâtŭ sângerosulŭ câmpŭ de luptă.

Câțĭ-va dintre credincioșii sĕi sciau, că cu sabia acésta nu póte sĕ dea iertare nimĕnui, dér craiulŭ îi liniști și nu înzadarŭ, căcĭ Zobor se grăbi a încheia pretenia cu elŭ, ér frumósa Delinca și craiulŭ Artaban se socotiau de mirĭ.

Veseliă și fericire era în întréga țéră.

Așa trecură ḑece anĭ. S'apropia ḑiua, în care tocméla cu Asmodeus se'mplinia. Credincioșii craiului întru atâta se temeau de acéstă ḑi, încâtŭ nicĭ nu voiau sĕ'i aducă aminte de ea lui Artaban, care trăia fericitŭ cu Delinca. In fine unŭ preotŭ bĕtrânŭ îi ḑise, că ar fi bine, décă s'ar despărți de familia lui, fiindcă Asmodeus de bună sémă îlŭ va cerceta.

„Nu fițĭ așa de îngrijațĭ!" rĕspundea craiulŭ, „ci rĕmânețĭ totŭ lângă mine, sĕ vedemŭ în ce chipŭ își va face Asmodeus mendrele. Cine scie, póte sĕ'lŭ înfundămŭ și pe elŭ!"

Familia craiului, domnii cei marĭ și dómnele ședeau la masă și ciocniau pahare cu înălțatulŭ craiu, când étă că intră pe ușe unŭ domnŭ cu înfățișare posomorîtă și îmbrăcatŭ în vestminte negre, care pășindŭ dreptŭ spre craiulŭ, îi ḑise:

„Domnulŭ meu, eu sunt Asmodeus, noi ne cunóscemŭ fórte bine. Timpulŭ se'mplinesce, vino dér cu mine degrabă în pimniță la pétra cea négră, pentru-că numai acolo, unde s'a făcutŭ învoiala, potemŭ isprăvi și celelalte, ér décă cu frumosulŭ n'ai vré sĕ vii..."

Óspeții craiului cu frică și cu cutremurŭ se uitau la óspele necunoscutŭ.

„Ah, tu ești acela, iubitulŭ nostru prietinŭ?!" strigă Artaban. „In fine ai venitŭ. Da, căcĭ îmĭ uitasemŭ, că tu ești unŭ sdravĕnŭ și punctuosŭ bărbatŭ, celŭ puținŭ așa te arăți a fi. Sĕ mergemŭ de aicĭ în odaia de alăturĭ; acolo vomŭ puté vorbi puținŭ și nu vomŭ turbura pe óspețĭ și pe familia mea."

SCIRILE ĄILEI.

O frumósă surprindere. Cetimŭ în „Kronstädter Zeitung“ din 21 Maiu a. c.: „Fostulŭ redactorŭ alŭ fóiei locale „*Brassó*“, d-lŭ *Iosifŭ Sterényi*, cunoscutŭ aci nu pré avantagiosŭ pentru elŭ, care peste totŭ abia décă a absolvatŭ câteva clase medii, a fostŭ denumitŭ *comisarŭ alŭ guvernului* la esamenulŭ de maturitate alŭ academiei comerciale din locŭ, după cum raportéză „Brassó“ într'unulŭ din numerii săi cei mai noi. Uşorŭ îşĭ póte închipui cineva, în ce situaţiă penibilă se află profesorii respectivĭ, ca specialiştĭ bine pregătiţĭ, faţă de unŭ astfelŭ de parvenitŭ. Ce va cugeta tinerimea, care cunósce fórte bine trecutulŭ acestui domnŭ? Da, trebue sĕ te botezĭ şi sĕ'ţĭ alegĭ bărbaţĭ influenţĭ de naşĭ, şi atuncĭ mergŭ tóte. . . în Ungaria. Intru adevĕrŭ frumósă surprisă!“

In adevĕrŭ, asemenea bazaconii numai sub stăpânirea adoratorilorŭ Jidovilorŭ se potŭ întêmpla. A fostŭ destulŭ ca unŭ Stern (botezatŭ Szterényi) cu câtevu classe medii sĕ mânjască câtva timpŭ o codiţă bugetară în Braşovŭ, agitând în contra naţionalităţilor nemaghiare, pentru ca prin protecţiă s'ajungă inspector industrialŭ în Ardélŭ, sĕ represinte guvernulŭ în afară la conferinţa pentru lucrătorĭ în Berlinŭ şi aḑĭ sĕ'lŭ represinte înăuntru la esamenele unei academii comerciale, — elŭ sĕ supravegheze, sĕ raporteze şi sĕ-şĭ dea părerea, adecă sĕ facă către ministerŭ critica esamenelorŭ la o academiă cu profesorĭ diplomaţĭ! Suferi-vorŭ profesorii o asemenea umilire?

***

Serbare militară. In 10 (22) Maiu, aniversarea victoriósei lupte dela Aspern 1809 în contra lui Napoleonŭ, în care s'a distinsŭ bravulŭ regimentŭ 31 de infanteriă, recrutatŭ din părţile Sibiiului, a fostŭ în Sibiiu serbare militară, la care au luatŭ parte generalĭ, oficerĭ de statŭ majorŭ şi superiorŭ, întregŭ corpulŭ oficerescŭ şi numĕrosŭ publicŭ. După serviciulŭ divinŭ, trupele au defilatŭ cu musica în frunte. In curtea casarmei, maiorulŭ Malicky le esplicà soldaţilorŭ în limba lorŭ maternă (română) însemnătatea acelei ḑile. Dup'amédĭ a fostŭ prânḑŭ festivŭ între oficerĭ, în care timpŭ musica a cântatŭ. Portalulŭ casarmei a fostŭ împobobitŭ cu stégurĭ şi cu frunḑă verde.

***

Statute aprobate. Ministrulŭ de culte şi instrucţiune a aprobatŭ cu Nr. 12.135 a. c. statutele reuniunei învĕţătorilorŭ poporalĭ greco-cat. din ţinutulŭ Haţegului.

***

Notele de statŭ cele vechĭ de 1 fl, dela 1 Ianuarie 1882, se mai primescŭ la plăţĭ de către casele statului numai până la 18 (30) Iunie 1890. Decĭ cei carĭ au hârtii de 1 fl. de cele vechĭ se îngrijéscă sĕ şi-le schimbe cu de cele nouĕ.

***

Lăcustele au datŭ năvală în hotarul Seghedinului şi în comitatulŭ Ciongradului asupra mai multorŭ mii de jugĕre. Fără o lucrare grabnică şi energică pentru stîrpirea lăcustelorŭ, paguba s'ar puté urca la milióne florinĭ. Ministrulŭ de agricultură a trimisŭ la Seghedinŭ unŭ comisarŭ alŭ guvernului, a datŭ ordinaţiunĭ şi instrucţiunĭ pentru stîrpirea cuiburilorŭ de ouĕ depuse în pămêntŭ şi a publicatŭ şi premii pentru nimicirea lorŭ. Autorităţile administrative însĕ s'au doveditŭ incapabile a esecuta mĕsurile de stîrpire, ba mai mulţĭ solgăbirĕi n'avéu nicĭ măcar cunoscinţă despre ordinaţiunile date. Ministrulŭ de altă parte e hotărîtŭ a porni o acţiune energică, coste ea orĭ-ce jertfe de banĭ, pentru înlăturarea nenorocirei.

***

Grindină mare. In sĕptĕmâna trecută a bătutŭ pétra întregŭ hotarulŭ Seghedinului şi până către Jimbolea (Hatzfeld) aşa de cumplitŭ, încâtŭ a nimicitŭ de totŭ hotarele. Dauna numai în Seghedinŭ se preţuesce peste 250 de mii florinĭ.

***

Hârtiile adresate camerelorŭ comerciale şi industriale, amĕsuratŭ unei circulare adresate de ministrulŭ de finanţe direcţiunilorŭ financiare, numai atuncĭ se provĕdŭ cu timbru, când ele pretindŭ o resolvare de caracterŭ autoritarŭ, de pildă cererile de înregistrare a mărcilorŭ de fabrică, mostrelorŭ şi modelelorŭ, pentru resoluţiunĭ orĭ rĕspunsurĭ asupra usurilorŭ comerciale, pentru a da atestate. Nu se timbréză hârtiile, care se referŭ la interese generale de comerţŭ şi industriă, precum şi scrisorile prin carĭ se rĕspunde la o provocare a camerelorŭ. Peste totŭ cererĭ de informaţiunĭ dela cameră nu se timbréză, precum cererĭ de lămurirĭ asupra dispoziţiunilorŭ legilorŭ şi ordinaţiunilorŭ, asupra interpretării şi aplecării, întrebărĭ despre firme, stabilimente industriale etc. despre afacerĭ de furnisare, esposiţiunĭ etc.

***

Mersulŭ trenurilorŭ pe liniile căilorŭ ferate ale statului se va schimba dela 1 Iunie.

***

Indigenatŭ. D-lui *George Rusu*, telegrafistŭ în Bucurescĭ, i-a recunoscutŭ senatulŭ în ḑiua de 7 Maiu calitatea de cetăţenŭ românŭ.

***

Tergulŭ de ţeră din Şiria, care până acum se ţinea în ḑiua de S.-Georgiu, de aci înainte, după cum ne spune primăria comunală de acolo, se va ţiné în Sâmbăta şi Dumineca, ce urméză după 1 Iunie s. n. Astfelŭ în anulŭ acesta têrgulŭ se va ţiné în 7 şi 8 Iunie st. n.

***

Trebue sĕ'ţĭ scii ajuta. Sĕ scie, că deunăḑile ministrulŭ de agricultură a datŭ o nenorocită ordinaţiune, ca paşapórtele de vite sĕ fiă făcute în limba unguréscă. Veḑĭ bine, că multe organe însărcinate cu darea paşapórtelorŭ au mare chinŭ sĕ le scrie ungurescе. Unŭ funcţionarŭ dintr'o comună în comitatulŭ Albei inferióre, nesciindŭ cum se ḑice ungurescе purcelŭ, după câte-va bătăi de capŭ scrise în paşaportulŭ unuia, care avea unŭ purcelŭ: *Disznoborju*, adecă „viţelŭ de porcŭ“. Lucrulŭ e destulŭ de lămuritŭ.

***

Intimpinare. Cu privire la scirea din Nr. 96 alŭ fóiei nóstre despre esamenulŭ dela scóla română gr. cat. din Springŭ, ni-se trimite o întîmpinare, din care aflămŭ, că neajunsurile esamenului din acestŭ anŭ provinŭ din împrejurarea, că la numita scólă postulŭ de învĕţătorŭ a fostŭ ocupatŭ în anulŭ acesta în modŭ provisorŭ de unŭ tinĕrŭ, care n'are chiămarea şi nicĭ nu este destinatŭ a fi învĕţătorŭ, dér care cu tóte acestea s'a silitŭ şi câtŭ a pututŭ a făcutŭ. Décă însĕ bietulŭ poporŭ românŭ din Springŭ n'ar fi fostŭ condusŭ la pasulŭ nechibzuitŭ de a ridica în aceeaşĭ comună douĕ scolĭ românescĭ, pentru douĕ confesiunĭ şi cu doi învĕţătorĭ, Springulŭ ar puté sĕ aibă astăḑĭ o scólă românéscă pentru amêndouĕ confesiunile, fost'ar fi fostŭ ea a orĭ-cărei confesiunĭ, cu unŭ învĕţătorŭ dintre cei mai de frunte, orĭ în casŭ de lipsă cu doi învĕţătorĭ. Atuncĭ apoi — fără leacŭ de frică unii de alţii — arŭ fi pututŭ sĕ se presente la esamenŭ conducĕtorii ambelorŭ confesiunĭ, căcĭ s'ar fi despărţitŭ dela scólă mulţumiţĭ.

Când nu vorŭ mai face Românii lucrurĭ nechibzuite?

***

Impuşcatŭ. In Suciu de susŭ, comit. Solnocŭ-Dobêca, ţĕranulŭ Pascu fù împuşcatŭ prin feréstră, căḑêndŭ la momentŭ mortŭ. Făptuitorulŭ încă nu e cunoscutŭ.

***

Călcatŭ de trenŭ. Lucrătorulŭ dela calea ferată Iosifŭ Paritŭ a fostŭ călcatŭ de trenŭ lângă Deşiu. Nenorocitulŭ murì în acea clipă pe şinĭ.

***

Trenulŭ omnibusŭ între Sibiiu şi Ocna va circula dela 13 (25) Maiu astfelŭ: Trenulŭ omnibusŭ Nr. 1813 plécă din Sibiiu la 2 óre 30 m. după amédĭ, sosesce în Ocna lângă cantonulŭ Nr. 19 la 3 óre 4 min. d. a. din Ocna plécă trenulŭ omnibusŭ Nr. 1814 dela cantonulŭ Nr. 19 la 8 óre séra, sosesce în Sibiiu la 8 óre 35 m. séra.

***

Trenurile mixte dintre Haşfalĕu şi Odêrheiu Nr. 5012 şi 5013 dela 8 (20) Maiu se oprescŭ condiţionatŭ lângă cantonulŭ Nr. 11 în Bicafalău, între Bogoz şi Odêrheiu pentru suirea şi scoborîrea călĕtorilorŭ. Trenulŭ mixtŭ Nr. 5012 plécă din Odorheiu la 8 óre 53 m. înainte de améḑĭ. Trenulŭ mixtŭ Nr. 5013 plécă din Sighişóra la 2 óre 8 m. după améḑĭ.

***

Marea menageriă a lui *Montenegro*, care s'a deschisŭ aicĭ aprópe de douĕ sĕptĕmânĭ, se bucură de o numĕrósă cercetare a publicului curiosŭ şi doritorŭ de a vedé frumósele animale ce le posede menageria. Dintre cei 11 lei africanĭ, 3 se póte ḑice, că suntŭ vrednice esemplare de privitŭ; asemenea doi dintre tigrii numiţĭ bengalicĭ. In fiă-care ḑi la órele 4 d. a. şi 8 séra se facŭ producţiunĭ cu leii, tigrii, urşii de ghiaţă, cu elefantulŭ, cu unŭ crocodilŭ şi c'unŭ şerpe indianŭ, boa. Cu ocasia acésta se producŭ toţĭ îmblânḑitorii de animale, bărbaţĭ şi femei, arĕtândŭ admirabilele resultate ale dresărei. După fiă-care producţiune animalele se hrănescŭ, lucru care merită sĕ'lŭ vaḑă omulŭ, fiindŭ unŭ ce caracteristicŭ în feliulŭ sĕu.

***

Concertŭ. Duminecă în 13 (25) Maiu se va da în sala casinului din Slatina unŭ concertŭ pentru mărirea fondului museului dela gimnasiulŭ realŭ din Slatina, cu concursulŭ d-lui *Traianŭ Mureşianu*, baritonistŭ, alŭ D-nei *S. Davidescu*, D-rei *A. Lapommeraye*, D-rei *C. Stănculescu* şi alŭ mai multorŭ domnĭ din Slatina. Programa: 1. I. Mureşianu: „Trecui valea“, cântatŭ de corulŭ mixtŭ alŭ studenţilorŭ. 2. G. Verdi: „Aria şi Cabaletta“ din opera Ernani, cântată de T. Mureşianu. 3. Th. Georgescu: „Eştĭ departe“, cântatŭ de D-ra C. Stănculescu. 4. F. Liszt: „Rossignol“, esecutatŭ la piano de D-ra A. Lapommeraye. 5. L. Denza: „Ochii albastri“, (Romanţă) cântată de D-lŭ T. Mureşianu. 6. Eminescu: „Satira a IIĬ-a“, declamată de ***. 7. L. Gozlan: „Le Rève“ (Visulŭ) cântatŭ de D-ra A. Lapommeraye. 8. G. Donizetti: „L'addio“ (Deut) cântatŭ de D-na S. Davidescu şi D. T. Mureşianu. 9. Grieg: „Cortegiulŭ“ nupţialŭ Norvegianŭ, esecntatŭ la piano de D-na S. Davidescu, 10. I. Mrepianu: „Cimpoiulŭ“ (Capriţiu) esecutatŭ la piano de D-na S. Davidescu 11. I. Mureşianu: „Reîntórcerea în ţéră“, cântată de T. Mureşianu.

„Ei, dér iute numai, domnulŭ meu!“ rĕspunse óspele cu faţa négră, „fiindcă eu nu potŭ sĕ facŭ mulţĭ purecĭ aicĭ.“

Artaban conduse pe Asmodeus în odaia de alăturĭ şi'lŭ rugà sĕ şéḑă puţinŭ, căcĭ marĭ lucrurĭ are sĕ-i spună.

„Ce póte sĕ fiă acésta?“ întrebà draculŭ aruncându-se pe unŭ scaunŭ. „Mai este o jumĕtate de oră. Vorbesce!“

„Ce felŭ de jumĕtate de óră?“ strigà turburatŭ craiulŭ. „Eu nu vréu sĕ întârḑiu nimicŭ! Mergŭ numai decâtŭ, aşadér urméză-mĭ.“

Ca o scînteiă de focŭ voia sĕ se scóle Asmodeus de pe scaunŭ, dér numai atuncĭ băgà de sémă, că este lipitŭ de scaunŭ, ér scaunulŭ era pironitŭ în podinĭ aşa, că nu putea sĕ-lŭ mişce de locŭ. Draculŭ, vĕḑêndŭ acestea, înmărmurì. Elŭ era celŭ dintêiu, care şeḑù pe scaunulŭ ce elŭ însuşĭ i-l'a datŭ craiului.

De mâhnitŭ ce era, Asmodeus îşĭ smulgea pĕrulŭ şi înjura grozavŭ.

„Intr'adevĕrŭ, înzadarŭ turbezĭ, înzadarŭ te svêrcolescĭ ca o vulpe prinsă în cuşcă“, ḑise rîḑêndŭ Artaban. „Vei şedé aicĭ până când îmĭ vei făgădui, că nu vei veni la mine mai curêndŭ decâtŭ la 40 de anĭ“.

„Vai, omule afurisitŭ“, rĕspunse draculŭ scuturândŭ din capŭ.

„Ei, făgăduesce'mĭ numai frumosŭ, căcĭ altfelŭ aicĭ vei şedé o miiă de anĭ“, îlŭ înfricà Artaban.

In urma urmelorŭ, ce sĕ facă bietulŭ Asmodeus? Îi jurà, că 40 de anĭ nu va veni la casa lui, ér Artaban făcù semnŭ, că póte merge unde'i place.

Îndată ce Asmodeus se putù deslipi de scaunŭ, sărì pe feréstră ca unŭ tigru şi urlândŭ dispărù în vĕzduhŭ.

„O miiă de anĭ sĕ'i fi cerutŭ, dómne,“ ḑise unulŭ care fusese de faţă la întêmplarea acésta.

„Acum e târḑiu“, rĕspunse craiulŭ. „Dér nu-i nimicŭ. In timpŭ de 40 de anĭ putemŭ sĕ murimŭ şi de-o sută de orĭ“.

Întêmplarea însĕ aduse cu sine, că Artaban şi peste 40 de anĭ era întregŭ şi sănĕtosŭ. Avea plete albe, copiiĭ îi erau marĭ şi vitejĭ, ţéra lui în flóre, îşĭ uitase de totŭ, că odinióră va avé ceva de vorbitŭ cu Asmodeus, când étă că şi intră la elŭ o femeiă bĕtrână, care ţi-se părea că nu-i mai tînĕră de 300 de anĭ.

„Domnulŭ meu, eu sunt Asmodeus!“ ḑise bĕtrâna închinându-se înaintea craiului. „Gată-te iute“.

Craiulŭ se uita la ea tremurândŭ.

„Ei, bĕtrâno“, ḑise apoi elŭ, „n'ai avea voiă sĕ vii puţinŭ în odaia de alăturĭ?“

„Îţĭ mulţumescŭ, prietine, n'am nicì o plăcere“, rĕspunse draculŭ schimbatŭ în femeiă.

„Aşadér nicĭ nu vréu sĕ mĕ mai împotrivescŭ“, ḑise craiulŭ, „dér celŭ puţinŭ, fii bună şi petrece cu mine unŭ césŭ, până sĕ sfîrşimŭ o ploscă de vinŭ. Nu'mĭ refusa ultima rugare“.

„Ei bine, voiu aştepta dér până atuncĭ“, rĕspunse bĕtrâna.

Craiulŭ, ómenii lui mai de frunte şi Asmodeus se aşeḑară în jurulŭ unei mese şi purtau plosca din mână în mână, dér vinulŭ din ploscă nu se mai găta.

„Ei, dér aşa stă tréba?“ strigà în fine Asmodeus. „Asta-i plosca mea; înzadar vomŭ aştepta sĕ se sfîrşéscă din ea vinulŭ şi decĭ gătesce-te sĕ plecămŭ“.

„Ei, că multŭ mai eştĭ neastêmpĕratŭ, iubitulŭ nostru óspe“, ḑise craiulŭ voiosŭ. „Dér ḑĕu, cum ţi-a plesnitŭ în minte sĕ te schimbĭ astfelŭ?“

„Hei, eu mĕ potŭ schimba după cum îmĭ place!“ rĕspunse draculŭ.

„Se póte asta?“ întrebà craiulŭ şi cu elŭ toţĭ domnii cei marĭ. „Tu ai o putere uriaşă“, continuà apoi Artaban, „ba eu gândescŭ, că te-ai puté face şi purece şi ai puté sări în ploscă!“

„Fără'ndoială“, rĕspunse mândru Asmodeus.

„Minunea acésta ḑĕu c'amŭ vré s'o vedemŭ, décă eştĭ aşa de bunŭ sĕ ni-o arĕţĭ“, ḑiseră cu toţii.

Bĕtrâna femeiă se făcù nevĕḑută şi câtŭ ce-ai bate în pălmĭ sări unŭ purece în ploscă.

Craiulŭ puse numai decâtŭ dopulŭ în gura ploscei şi închise frumuşelŭ purecele în ea.

„Atârnaţi-o undeva în bucătăriă“, ḑise craiulŭ prăpădindu-se de rîsŭ, ér ceilalţĭ luară cu hohote plosca, ba unŭ paşă rîse până ce căḑù ca mortŭ.

Furtŭ. Servitórea Mihaly Rosa dela zugravulŭ Lörincz Ferencz din Scheiu a furatŭ din locuința lui Augustinŭ Eliu, totŭ în aceeșĭ casă, unŭ inelŭ de aurŭ cu petri albastre, unŭ ștergarŭ, batiste, săpunŭ și alte lucrurĭ. Furtulŭ fiindŭ descoperitŭ, făptuitórea a fostŭ dată pe mâna justiției.

***

Convocărĭ. Adunarea generală a „Reuniunei învĕțătorilorŭ românĭ gr. c. din giurulŭ Gherlei“ se va ține în Deșŭ a 3-a și a 4-a ḑi de Rosalii. — Adunarea generală a Reuniunei învĕțătorilorŭ românĭ gr. cat. din Maramureșŭ este convocată pe ḑiua de *29 Maiŭ st. n.* în comuna *Săliscea de susŭ*. — Adunarea generală a Despărțământului XVII alŭ „Asociațiunei Transilvane“ este convocată pe ḑiua de *2 Iunie stilŭ nou* în comuna *Cuieșdiu*. — Adunarea generală a despărțământului VII (Abrudŭ) alŭ „Asociațiunei transilvane *e convocată pe 3 Iuniu n. (a 3 ḑi de Rusalii)* în comuna Roșia montană, cu care ocasiune se va da *unŭ premiu de 10 fl.* acelui învĕțătorŭ românŭ din acestŭ despărțământŭ, care va dovedi, că a făcutŭ mai mare progresŭ în ramulŭ pomăritului. — Adunarea generală a „Reuniunei învĕțătorilorŭ românĭ sĕlăgianĭ, se va ține la 3 Iuniu st. n. (a treia ḑi de Rosalii) în comuna *Hotoanŭ*.

Lucrulŭ de mână.

Apropiindu-se timpulŭ feriilorŭ de véră, care este celŭ mai potrivitŭ pentru învĕțătorii noștri spre a pute lua parte la cursurĭ speciale pentru învĕțarea lucrului de mână, séu a industriei de casă, vedemŭ cu plăcere, că între învĕțătorii noștri, s'a și pornitŭ o mișcare în direcțiunea acésta, precum dovedescŭ următórele rĕndurĭ, ce ni-seĭ trimitŭ spre publicare și asupra cărora atragemŭ atențiunea celorŭ competențĭ:

Reuniunea învĕțătorilorŭ românĭ din districtulŭ alŭ X-lea, Brașovŭ, conscie de chiămarea ei și a învĕțătorimei poporale, a arătat cel mai viu interes precum fată cu tóte cestiunile educațiunei și învĕțământului publicŭ, așa și față cu pornirile binefăcătóre în ceea ce privesce noulŭ obiectŭ de învĕțământŭ și de educațiune, adecă *lucrulŭ de mână*, aducĕnd în privința acésta anumite hotărîrĭ. Anume în adunarea generală din 3 (15) Febr. a. tr. se hotărîse a se înainta la Prea Ven. Consistoriu o rugare, pentru ca acesta sĕ dispună a se înființa cursurĭ de véră pentru instruirea nóstră, a învĕțătorilorŭ, în lucrulŭ de mână, și pentru a introduce acestŭ obiectŭ în rĕndulŭ celorlalte obiecte de învĕțământ Acéstă hotărîre s'a și dusŭ în deplinire din partea comitetului, după cum ne-am convinsŭ din raportulŭ acestuia.

In adunarea generală a aceleiașĭ reuniunĭ din Septemvre a. tr. învĕțătorii s'au îndatoratŭ a se interesa mai de-apprópe de lucrulŭ de mână, și în înțelesulŭ acesta soimŭ, că s'au luatŭ hotărîrĭ și din partea altorŭ reuniunĭ învĕțătoresci.

Pe când se facŭ acestea în diferite părțĭ între învĕțătorĭ, pe atuncĭ suntem surprinșĭ fórte plăcutŭ prin hotărîrile consistoriului și sinodului nostru archidiecesanŭ din Sibiiu, în urma cărora lucrulŭ de mână este introdusŭ în seminariu încă din tómna anului trecutŭ și chiar în ḑilele acestea se constată din partea aceloraşĭ organe, cumcă cele ce s'au făcutŭ, bine și cu bune resultate s'au făcutŭ, așa că în asta privință trebue sĕ fimŭ cu recunoscință față cu forurile nóstre supreme școlare pentru părintésca îngrijire arătată față de interesele vitale ale poporului nostru.

Nu scimŭ însĕ, décă putemŭ spera și la întregirea aparatului de cualificațiune în lucrulŭ de mână prin înființarea cursurilorŭ de véră pentru învĕțătorĭ și în specialŭ pentru deschiderea unui cursŭ în véra anului acestuia. Suntem însĕ nutrițĭ de plăcuta speranță, că precum amŭ fostŭ surprinșĭ cu cele ce s'au făcutŭ până acuma, totŭ așa vomŭ fi surprinșĭ și prin aducerea unei disposițiunĭ de a se norma întregirea cualificațiunei nóstre, a învĕțătorilorŭ, deja aplicațĭ în activitate.

Asceptămŭ cu multă ardóre însciințărĭ pentru acestŭ cursŭ și ne rugămŭ cu celŭ mai profundŭ respectŭ a se dispune acésta întru câtŭ se póte mai curĕndŭ, ca sĕ ne întocmimŭ afacerile nóstre de timpuriu spre a pute lua parte la numitulŭ cursŭ.

In acéstă speranță rĕmânemŭ în așteptare.

Mai mulțĭ membrii ai reuniunei învĕțătorescĭ.

Esamene la sate.

Mare laudă ne sosesce despre învĕțătorulŭ *Emanoilŭ Moceanu* din *Almașulŭ-mare* (comitatulŭ Clușiului) despre care ni-se scrie, că în tóte privințele e unŭ bravŭ învĕțătorŭ, cu multă tragere de inimă față cu poporulŭ nostru și cu mare rĕvnă pentru deșteptarea și luminarea lui, ceea ce a dovedit'o în toțĭ anii cu ocasiunea esamenelorŭ, carĭ esamene au arătatŭ unŭ sporiu peste așteptare îmbucurătorŭ, ér câtŭ pentru esamenulŭ din anulŭ acesta étă ce ni-se scrie:

Esamenulŭ la școla rom. gr.-cat. din Almașulŭ-mare s'a ținutŭ Duminecă în 18 Maiu n. c., sub presidiulŭ d-lui protopopŭ B. Poruțŭ, fiindŭ de față d-lŭ Florianŭ Petranŭ și unŭ publicŭ numerosŭ, între care unii și de prin comunele vecine.

La intrarea d-lui președinte în școlă, elevii numai decâtŭ au cântatŭ „Domnulŭ directorŭ aicea vine“, apoi „Impĕrate cerescŭ“ și rugăciunea Domnului. Urmă apoi esaminarea din obiectele prescrise după programŭ, anume mai întâiu „religiunea și morola“, apoi celelalte studii, cântându-se după fiă-care obiectŭ de învĕțământŭ câte-o poesiă bine acomodată.

Atâtŭ întrebările, câtŭ și rĕspunsurile erau tare precise și școlarii rĕspundeau cu claritate și vioiciune de totŭ mare, așa că poporulŭ de față era fórte mișcatŭ și atrasŭ, ba la declamarea, cu deosebire a poesiei „Trei copile de'mpĕratŭ“, pe fețele femeilorŭ se vedeau lacremĭ de bucuriă.

Esamenulŭ s'a terminatŭ cu cântarea unorŭ poesii bine alese și rostirea unei vorbirĭ acomodate din partea d-lui cooperatorŭ din locŭ, prin care îndémnă atâtŭ pe poporŭ, câtŭ și pe școlarĭ la învĕțătură. Er d-lui învĕțătorŭ Emanoilŭ Moceanu îĭ mulțumi pentru zelulŭ și progresulŭ arătatŭ. Dealtmintrelea acestŭ învĕțătorŭ, fiindŭ și bunŭ cântărețŭ, a introdusŭ în biserica de aicĭ încă înainte de asta cu vre-o 15 anĭ unŭ *corŭ de cântărĭ bisericescĭ*, care póte servi de modelŭ pe valea Almașului.— Sĕ trăéscă!

Unŭ asistentŭ.

Despre esamenulŭ cu elevii dela școla română gr. c. din *Casonulŭ mare*, protopopiatulŭ Trei-scaune, ni-se scrie, că s'a ținutŭ în 14. Maiu n. c. sub presidiulŭ d-lui protopopŭ Ioanŭ Șiolnai. La esamenŭ a fostŭ de față întregulŭ senatŭ școlasticŭ dimpreună cu mai mulțĭ ascultătorĭ. Resultatulŭ esamenului a fostŭ îmbucurătorŭ, și-i servesce spre onóre vredniciului nostru învĕțătorŭ *Ioanŭ Marcușiu*.

La finea esamenului atâtŭ d-lŭ protopopŭ, câtŭ și d-lŭ Stefanŭ Șiandorŭ, președintele scaunului școlasticŭ și parochŭ localŭ, au ținutŭ câte-o vorbire fórte acomodată și instructivă, după carĭ urmă împărțirea premiilorŭ în cărțĭ de rugăciunĭ, carĭ s'au datŭ școlarilorŭ celorŭ mai bunĭ și mai sîrguincioșĭ.

Istoriculŭ

Bisericei române gr. or. din orașulŭ Aradŭ, cu hramulŭ S.-lui Ioanŭ Botezătorulŭ, și genealogia Episcopilorŭ și administratorilorŭ eparchialĭ din diecesa Aradului.

Cea dintâi biserică română din Aradŭ, consânțită S-lui Ioanŭ Botezătorulŭ, s'a ziditŭ, după cum spune tradițiunea, încă pe timpulŭ regelui Ungariei Matia Corvinulŭ, pe loculŭ, unde stă astăḑĭ „Liceulŭ“, care locŭ se ținea de cetatea Aradului. Biserica acésta era mică, în forma unei mănăstirĭ. Biserica cea mare, ce s'a dĕrîmatŭ la an. 1861, fŭ edificată peste cea mică, așa că în biserica cea mică se făcea serviciulŭ divinŭ, în timpŭ ce pe dinafară se lucra la biserica cea mare, care numai după ce fŭ terminată, se dĕrîmă biserica cea mică din lăuntrulŭ ei, scoțĕndu-se din ea icónele și alte părțĭ trebuinciόse, ca d. es. Têmpla (iconostasulŭ,) care se află astăḑĭ în biserica română gr. or. din Comlăușŭ și care fŭ cumpĕrată în an. 1865 dela Episcopulŭ Ivacicoviciu. Acéstă Têmplă representă o sculptură bĕtrână de pe timpulŭ lui Matia Corvinulŭ, e lucrată în stilŭ bizantinŭ și-șĭ ține și astăḑĭ colórea cea fină.

După-ce, cam pe la an. 1687, Turcii fură scoșĭ din părțile Ungariei, în care se încuibaseră timpŭ de peste 160 de anĭ, și după ce s'a regulatŭ Eparchia gr. or. ort. în regatulŭ Ungariei, biserica S.-lui Ioanŭ Botezătorulŭ din Aradŭ a devenitŭ în decursulŭ timpului și biserică episcopéscă.

Celŭ dintâi Episcopŭ alŭ Aradului a fostŭ:

Isaia Diacovicĭ, bărbatŭ vrednicŭ și învĕțatŭ, carele a fostŭ înfrumsețatŭ de poporŭ cu numirea de: „înțeleptulŭ“. Acesta a întreprinsŭ multe călĕtorii pe la Viena la curtea împĕrătéscă pentru întărirea drepturilorŭ bisericei ortodoxe în regatulŭ Ungariei.

Acestŭ Episcopŭ alŭ Aradului, după mórtea patriarchului sêrbescŭ Arseniu alŭ III-lea Csernovicĭ, întêmplată la an. 1706, fŭ alesŭ de Archiepiscopŭ și Metropolitŭ și astfelŭ a trecutŭ din aicea în părțile Syrmiului, în mănăstirea Crusedol, unde era pe timpulŭ acela residența Metropolitului ortodoxŭ alŭ Ungariei.

Alŭ 2-lea Episcopŭ alŭ Aradului a fostŭ *Ivanichie Martinovicĭ*. Elŭ a venitŭ la Aradŭ în an. 1710 și a trăitŭ până la 1719. După dânsulŭ a urmatŭ:

Alŭ 3-lea Episcopŭ alŭ Aradului, *Sofroniu Rovaniceanŭ*, care a rĕposatŭ la an. 1727 și împreună cu:

Alŭ 4-lea Episcopŭ alŭ Aradului, *Vichentie Ioanovicĭ*, a fostŭ înmormêntatŭ în biserica cea mică, ér după ce s'a riditŭ biserica cea mare, osĕmintele lorŭ s'au strămutatŭ din loculŭ, în care s'au odihnitŭ până atuncĭ, îmormêntându-se înaintea ușilorŭ împĕrătescĭ ale bisericei celei nouĕ, după cum se vede acésta din inscripția scobită în pétra de marmoră, ce și astăḑĭ stă răḑimată de păretele de cătră médă-ḑi alŭ bisericei sêrbescĭ din Aradŭ. — La an. 1731 Episcopulŭ Vichentie Ioanovicĭ fŭ alesŭ Archiepiscopŭ și Metropolitŭ, mutându-se la Belgradulŭ Serbiei, căcĭ acolo era

---

Draculŭ într'aceea începŭ sĕ strige: „Vai, omule afurisitŭ. M'ai înșelatŭ și a doua óră, dér a treia óră nu mĕ vei mai înșela“.

„Nu ḑeu, căcĭ nu-țĭ voiu da drumulŭ nicĭ-odată din ploscă!“

„Dér décă amŭ sta érășĭ la tocmélă“, ḑise draculŭ cu voce blândă.

„Nu-mĭ pasă, dér pe lângă douĕ condițiunĭ. Cea dintâiu e, că în loculŭ meu sĕ te îndestulescĭ cu altŭ sufletŭ“.

„Țĭ jurŭ și'țĭ făgăduescŭ“, s'auḑi vocea lui Asmodeus din ploscă. „Și din clipa ce țĭ-am ḑisŭ eu acésta, ferescă Dumneḑeu sĕ mĕ mai atingŭ de tine“.

Craiulŭ, la acestea, destupă plosca și Asmodeus sări din ea în chipŭ de vitézŭ negru.

„Ei, veḑĭ“, îi ḑise craiulŭ, „acum arățĭ mai cum se cade, ca mai înainte. Într'adevĕrŭ că vinulŭ folosesce chiar și dracului“.

„Care este a doua condițiă?“ întrebă Asmodeus cu neastêmpĕrŭ.

„Peste valea din apropiere sĕ zidescĭ unŭ podŭ mare și frumosŭ, căcĭ va prinde bine bieților călĕtorĭ.“

„Bine, adecă bine-i la naiba!“ ḑise draculŭ dândŭ din mânĭ și din picióre ca o bróscă. „Încă totŭ eu sĕ ajutŭ altora?! Și-apoi ce sĕ dau eu muncitorilorŭ mei de mâncare peste nópte?!

Artaban cam strîmbă din nasŭ, dér ḑise numai decâtŭ rîḑĕndŭ:

„Mâncațĭ pietri și bețĭ norĭ!“

„Vai, omule afurisitŭ“, murmură Asmodeus cătrănitŭ, „dér nu scii tu, că nouĕ ne trebue cărbunĭ aprinșĭ și uleu fierbinte?“

„Acolo suntŭ cărbunarii în pădure. Ei potŭ sĕ dea destui cărbunĭ pentru argațiĭ tĕi, ér uleiu fierbinte vețĭ pute bea, décă vețĭ merge acasă. Bine o fi așa?!“

„Décă nu póte fi altfelŭ..!“ murmură draculŭ.

„Dér pe mâne diminéță podulŭ sĕ fiă gata. Ai auḑitŭ? Tu apoi sĕ te pui în capĕtulŭ celalaltŭ alŭ podului, ér noi din capĕtulŭ de dincóce vomŭ da vêntŭ sufletului ce ți-l'amŭ făgăduitŭ; tu sĕ'lŭ prinḑĭ și sĕ'lŭ ducĭ unde vei vré“, ḑise Artaban.

„Și într'adevĕrŭ așa va fi?“ întrebă c'o privire bănuitóre draculŭ, „căcĭ de n'o fi așa cum ai ḑisŭ, décă mĕ vei înșela, sĕ scii, că așa o sĕ svênturŭ podulŭ ăla, ca și cum ar fi făcutŭ din pene.“

Țĭ-o spunŭ pe cuvêntulŭ meu de craiu“, rĕspunse Artaban, „că mâne diminéță vei avé sufletulŭ, pe care ți-l'am făgăduitŭ.“

* * *

Colo 'ndepărtata vale tótă nóptea s'auḑi unŭ vuetŭ, unŭ sgomotŭ, ca și când unŭ viforŭ grozavŭ ar culca la pămĕntŭ stejarii de vécurĭ, ca și când o grindină désă și mare ar snopi sĕmĕnăturile, tótă nóptea se auḑiră cobirĭ și țipete de corbĭ croncănitorĭ; urlete de căpĕĭ sĕlbaticĭ se înălțau în vĕzduhŭ ca valurĭ rotitóre de furtunĭ și de-alungulŭ stradelorŭ orașului craiului Artaban umblau ca turbate dihanii de multe feliurĭ. Intregŭ orașulŭ se ruga, preoții purtau cu ei apă sfințită și veghiau ca nu cumva sĕ se întêmple vre-o primejdiă.

Cărbunarii din pădurĭ fugiseră în orașŭ și cu tóte acestea mii de flacărĭ se înălțau spre bolta tăriei dintre arborii de vécurĭ din valea, unde Asmodeus își începuse munca.

In ḑiua următóre o mulțime de poporŭ ducea unŭ sufletŭ sfințitŭ închisŭ într'unŭ sacŭ sĕ'lŭ dea lui Asmodeus, care aștepta de cealaltă parte a podului. Când erau apróрe de podŭ, draculŭ începŭ a sforăi și a vĕrsa din gură pară, ér din ochĭ schintei, ce se împrăștiau pe deasupra poporului.

Și cum sta așteptându-șĭ prada, câțĭva ostașĭ desfăcură saculŭ și étă că din elŭ sări unŭ zăvodŭ albŭ și mare, care urcându-se pe podŭ fugi spre Asmodeus.

Draculŭ îșĭ lovi fața cu palma când vĕḑŭ că érășĭ a rĕmasŭ păcălitŭ. Sări numai decâtŭ de pe marginea podului și rupândŭ o stâncă uriașă, grăbi cu ea spre podŭ sĕ'lŭ facă fărîme.

Artaban însĕ se îngriji de tóte. Dinaintea podului așeḑă o mulțime de preoțĭ cu praporĭ bisericescĭ ca sĕ sfințéscă podulŭ.

Draculŭ nu putea sĕ se uite la ceremonia acésta, ci se repeḑi pe vĕrfulŭ unui munte și de aicĭ privi încă-odată îndĕrătŭ. Răpi însĕ o vacă ce păscea acolo și prinḑĕndu-se de códa ei se aruncă dimpreună cu ea într'o prăpastiă.

De atuncĭ nimĕnui nu i-s'a mai arătatŭ Asmodeus în nicĭ unŭ chipŭ, căcĭ poveste este totulŭ și de poveste a rĕmasŭ și podulŭ, care până'n ḑiua de adĭ se numesce: „podulŭ dracului păcălitŭ.“

(Din nemțesce.) **II.**

pe timpulŭ acela reşedinţa Metropolitană, fiindŭ partea Serbiei până la rîulŭ Morava sub stăpânirea Imperăţiei nóstre. După Vichentie Ioanovicĭ urmà:

Alŭ 5-lea Episcopŭ alŭ Aradului, *Isaia Antonovicĭ*, care în urma morţii patriarchului Arsenie alŭ IV-lea de Schahebert, în anulŭ 1749 fù alesŭ la Carlovetz de archiepiscopŭ şi metropolitŭ şi în acéstă calitate călĕtorì la Viena spre a aduce datornica sa mulţămire Impĕrătesei Maria Theresia pentru întărirea lui pe scaunulŭ metropolitanŭ. Rĕposândŭ însĕ acolo, osămintele lui s'au adusŭ până la Buda şi s'au îmormêntatŭ în biserica sêrbéscă, care era în partea oraşului, ce se numesce „Taban“. La an. 1751, în ḑiua de 1 Septemvre, când se începe anulŭ nou bisericescŭ (indictulŭ) şi se face pomenirea S-lui Simeonŭ Stâlpniculŭ, fù hirotonitŭ de Archiereu din partea metropolitului Pavelŭ Nenadovicĭ:

Alŭ 6-lea Episcopŭ alŭ Aradului, *Sinesie Ioanovicĭ*, care fù unulŭ dintre cei mai eminenţĭ erarchĭ între episcopii Aradului. Elŭ a apĕratŭ cu multŭ zelŭ şi cu multă bărbăţiă, ca unŭ adevĕratŭ ostaşŭ alŭ lui Christosŭ, biserica sa cea atacată de străinĭ. Elŭ a dusŭ o viéţă aspră, ţinêndu-se strînsŭ de regulele călugăresci; a compusŭ unele cărţĭ bisericescĭ în limba slovenă şi le-a tipăritŭ în tipografia din Rîmnicŭ; a ziditŭ reşedinţa şi biserica în suburbiulŭ „Gaiu“ pe care întru amintirea ḑilei, în care a fostŭ hirotonitŭ de archiereu, a consânţit'o S-lui Simionŭ Stâlpniculŭ. Lăsând după sine pomenire plină de binecuvêntărĭ, precum din partea preoţilorŭ, aşa şi a tuturorŭ credincioşilorŭ din eparchia Aradului, a rĕposatŭ în Domnulŭ la anulŭ 1768, şi a fostŭ îmormêntatŭ în biserica din „Gaiu“ ḑidită de dênsulŭ.

Alŭ 7-lea Episcopŭ alŭ Aradului urmà *Pahomie Chegevicĭ* la anulŭ 1770. Dela dênsulŭ se mai păstréză la Episcopiă „Trichina“ şi „Dichina“ de argintŭ, care se întrebuinţéză când celebréză Archiereulŭ serviţiulŭ divinŭ. Murindŭ Pahomie la an: 1783 şi îngropându-se şi elŭ în biserica din „Gaiu“, urmà în loculŭ lui:

Alŭ 8-lea Episcopŭ alŭ Aradului, *Petru Petrovicĭ*, care însĕ curêndŭ s'a mutatŭ de aicĭ la Episcopatulŭ Timişórei. Astfeliu veni la an. 1786:

Alŭ 9-lea Episcodŭ alŭ Aradului, *Pavelŭ Avacomuvicĭ*. Elŭ a păstoritŭ eparchia până la an. 1815. In ḑilele lui s'a ḑiditŭ biserica cea mare, care s'a dĕrîmatŭ la an. 1861.

După mórtea Episcopului Pavelŭ Avacomuvicĭ, care încă a fostŭ înmormêntatŭ în biserica din „Gaiu“, urmà ca administratorŭ *Moise Manuilovicĭ*, archimandritulŭ mănăstirei Hodoş (Bodrog) la an. 1816. Totŭ în anulŭ acesta a urmatŭ ca administratorŭ *Procopiu Bolicĭ*, archimandritulŭ Racovaţiului, ér la an. 1819 a venitŭ ca Administratorŭ alŭ Eparchiei Aradului *Iosifŭ Putnicŭ*, sub care s'a deschisŭ *cursulŭ teologicŭ* la an. 1822. Până la an. 1829 n'au fostŭ în Aradŭ Episcopĭ, ci numai administratorĭ, ér la an. 1829 s'a denumitŭ celŭ dintâi *de naţiunea nóstră*:

Alŭ 10-lea Episcopŭ alŭ Aradului, *Nestorŭ Ioanovicĭ*, archimandritulŭ Bezdinului, de nascere din Braşovŭ. Acesta însĕ după unŭ anŭ a rĕposatŭ. Dela 1830 érăşĭ a devenitŭ administratorŭ *Iosifŭ Putnicŭ*. Din 1831 până în 1835, 25 Martie, a administratŭ Eparchia Aradului *Maxim Manuilovicĭ*, Episcopulŭ Verşeţului; sub dênsulŭ s'a escatŭ Unirea în comitatulŭ Aradului din motivŭ, precum se vorbea pe atuncĭ, că Eparchia pe timpulŭ acela nu avea Episcopŭ.

Alŭ 11-lea Episcopŭ alŭ Aradului urmà la 1835, Martie 25, în persóna lui *Gerasimŭ Raţiŭ*, născutŭ în comitatulŭ Bihorului şi fostŭ profesorŭ de teologiă în Aradŭ. Gerasimŭ Raţiŭ a condusŭ trebile Eparchiei până la 1850. Sub Episcopia lui au devenitŭ biserica S-lui Ioanŭ Botezătorulŭ la an. 1847 în Dumineca Samarinencei, ce cade după Paştĭ — curatŭ românéscă, căcĭ până atuncĭ în strana dréptă se cânta sêrbesce, ér în strana stângă românesce. Precum bine îmĭ aducŭ aminte, Ioanŭ Popoviciu a purtatŭ procesulŭ cu Sêrbii şi dobêndindŭ Românii biserica, Ioanŭ Popoviciu, fiind-că a învĕţatŭ şi Teologia în Aradŭ, elŭ a cântatŭ mai întêiu în strana dréptă românesce. — Atâtŭ Nestorŭ Ivanoviciu, câtŭ şi Gerasimŭ Raţiŭ au fostŭ îmormêntaţĭ în biserica cea dĕrîmată la an. 1861, ér cu ocasiunea dĕrîmărei s'au mutatŭ osĕmintele lorŭ în biserica din Gaiu.

După mórtea Episcopului Raţiŭ, a urmatŭ ca administratorŭ în Eparchia Aradului *Patriciu Popescu*, născutŭ în Bata din Banatŭ. Sub elŭ s'a cumpĕratŭ reşedinţa episcopéscă, ce servesce astăḑĭ de lăcaşŭ episcopescŭ şi care s'a cumpăratŭ dela unŭ teslariu cu 10,000 fl. Patriciu Popescu a fostŭ strămutatŭ ca Archimandritŭ la Mănăstirea Gergedeg în Syrmiu. La an. 1853 a urmatŭ:

Alŭ 12-lea Episcopŭ alŭ Aradului, *Procopiu Ivacĭcovicĭ*, fostŭ Archimandritŭ în Mănăstirea Crusedol. Pe timpulŭ Episcopiei lui, la an. 1863, s'a ḑiditŭ biserica catedrală de astăḑĭ, cea română gr. or. ortodoxă, cu două turnurĭ. Elŭ a fostŭ unŭ Archiereu bunŭ. Fiindŭ însĕ alesŭ la an. 1873 ca Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ alŭ Românilorŭ gr. or. din Ardealŭ şi Ungaria, s'a mutatŭ la Sibiiu, ér la 2 anĭ după aceea fù alesŭ Patriarchŭ şi Metropolitŭ sêrbescŭ în Carlovetz. După elŭ fù alesŭ:

Alŭ 13-lea Episcopŭ alŭ Aradului, *Mironŭ Romanulŭ*, părintele Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ de astăḑĭ, care însĕ după 9 lunĭ, fiindŭ alesŭ la an. 1875 ca Metropolitŭ, părăsì tronulŭ episcopescŭ alŭ Aradului, urmândŭ în loculŭ sĕu:

Alŭ 14-lea Episcopŭ alŭ Aradului. Anume în an. 1875, Sinodulŭ eparchialŭ Aradanŭ, convocatŭ pe 2 Februariu, a alesŭ de Episcopŭ în şedinţa sa din 3 Februariu pe protopresbiterulŭ din Zernescĭ *Ioanŭ Meţianŭ*, pe care Maiestatea sa Franciscŭ Iosifŭ l'a întăritŭ în 23 Martie. Sub dênsulŭ s'a ḑiditŭ edificiulŭ şcólei de Teologiă şi Pedagogiă, sub dênsulŭ s'a înfiinţatŭ Alumneulŭ, în care se provĕdŭ pedagogii sĕracĭ cu viptŭ şi cortelŭ. Dênsulŭ a înfiinţatŭ Tipografia diecesană; dênsulŭ a renovatŭ şi măritŭ reşedinţa episcopéscă; la an. 1884 a ridicatŭ Seminariulŭ celŭ pomposŭ, la care au contribuitŭ bisericile gr. or. şi poporulŭ din Eparchia Aradană care cu câtŭ s'a înduratŭ. La anulŭ 1886 totŭ sub Episcopulŭ actualŭ, pe lângă biserica Catedrală, în partea stângă a bisericei s'a mai ridicatŭ o casă între trei uliţĭ, cu unŭ etagiu, totŭ pentru folosulŭ Eparchiei. Sub elŭ s'a înfiinţatŭ fondulŭ de pensiune alŭ preoţilorŭ şi s'au făcutŭ şi alte multe lucrurĭ frumóse pentru binele şi înaintarea poporului nostru şi se vorŭ mai face încă décă bunulŭ Dumneḑeu 'i va dărui viéţă lungă şi sănĕtate.

Unŭ preotŭ veteranŭ gr. or. din diecesa Aradului.

TELERGAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ de coresp. biuroului din Pesta.)

Berlinŭ, 24 Maiu. Ambasadorulŭ rusŭ Şuvaloff visitéză încurêndu pe prinţulŭ Bismarck. — In partida liberală se înăsprescŭ contrastele.

Pojunŭ, 24 Maiu. Aḑĭ plécă în Bulgaria transportulŭ de unŭ milionŭ de cartuşe (patróne) făcute la însărcinarea guvernului bulgarŭ în fabrica de cartuşe de aci.

Necrologŭ.

Jalnica soţiă *Otilia*, ficele *Elvira* şi *Stelina* mamă, socru, fraţĭ, soră, cumnaţĭ, unchĭ şi nepoţĭ, cu profundă durere anunţă perderea prea iubitului lorŭ soţŭ, tată, fiiu, ginere, cumnatŭ, nepotŭ şi unchiu **Nicolae N. Bidu**, comerciantŭ, încetatŭ din viéţă Vinerĭ la órele 8 séra în etate de 46 anĭ. Rĕmăşiţele pământescĭ ale repausatului se vorŭ ridica Dumineca 13 (25) Maiu la órele 4 d. a. din casa propriă, Strada nouă de susŭ, şi se vorŭ depune spre odihnă eternă în cimiteriulŭ Bisericei române din Gróverŭ.

Braşovŭ, 12 (24) Maiu 1890.

Fiă-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Caracterulŭ.*)

Formarea caracterului.

I. Influinţa familiei.

Posiţiunea femeii, care la Grecĭ nu era mai multŭ decâtŭ o sclavă, s'a schimbatŭ aḑĭ. In vechime femeia era legată de casă şi activitatea ei era restrînsă numai la lucrurile casii. Bărbatulŭ muncia şi agonisia, femeia avea sĕ pórte economia casii, mai alesŭ décă avea copii. E admirabilă observaţia lui Cicero: Bărbatulŭ trebue sĕ supórte frigŭ şi căldură, călĕtorìi şi ostenelĭ în pace şi'n rĕsboiu, femeia nefiindŭ destoinică pentru astfelŭ de greutăţĭ, trebue sĕ'ngrijéscă de trebile casii... Nisuinţele, d'a face pe femeiă egală cu bărbatulŭ, nu potŭ fi mai aspru condamnate decâtŭ prin aceste vorbe. Femeia e a casii şi e unulŭ din cele mai rele semne ale timpului nostru, că ea se înstreinéză atâtŭ de multŭ de adevĕrata ei chemare. Nu arare-orĭ fetele nu cruţă nimicŭ, ci cheltuescŭ totŭ pentru gătéla lorŭ. Ér décă se mărită, nu sciu nicĭ sĕ férbă, nicĭ sĕ cóse, nicĭ nu suntŭ obicĭnuite cu ordinea şi curăţenia, — şi vai apoi de casă, când bărbatulŭ, însuşĭ necoptŭ încă la minte şi fără cumpĕtŭ, fuge de casă şi se aruncă în braţele beţiei şi altorŭ pĕcate, nimicindu-i-se prin acésta în cele din urmă casa.

Tata fiindŭ nevoitŭ sĕ lipséscă desŭ de acasă, mama are influinţă hotărîtóre asupra copiilorŭ şi numai îngrijindŭ de ei şi de casă îşĭ împlinesce adevĕrata ei chemare. Numai ea dă crescere umană prin iubirea ei nemărginită şi prin cunóscerea sufletului copilului. Numai ea póte sĕ pĕtrundă simţirile cele mai adêncĭ şi mai secrete ale copiilorŭ, cu unŭ cuvêntŭ numai ea póte influinţa cu inima asupra inimei, cum nu póte nicĭ celŭ mai bunŭ învĕţătorŭ; câte unŭ învĕţător influinţéză nu-i vorbă asupra capului. *Dér nu capulŭ, adecă agerimea minţii face pe omŭ, ci inima orĭ fiinţa morală, caracterulŭ.*

Iubirea mamei e sĕrbătorítă de poeţĭ ca cea mai frumósă trăsură a inimei omenescĭ... Se póte numi iubirea mamei: provedinţa viḑibilă a genului nostru, atâtŭ de neîntreruptă şi a-totŭ-stăpânitóre e influinţa ei, şi profetulŭ aséměnă iubirea mamei cu iubirea lui Dumneḑeu. Iubirea mamei începe cu multŭ înainte de nascerea copilului şi duréză tótă viéţa. Chiar şi când copiĭ s'au dusŭ în lumea largă sĕ'şĭ vaḑă de traiulŭ lor, în timpurĭ de rĕstrişte se întorcŭ către mamă, décă nu ca sĕ'i céră sfatŭ, dér celŭ puţinŭ ca sĕ'i mângăe. Cugetele curate şi învĕţăturile bune, ce s'au săditŭ în inima copiilorŭ, aducŭ róde încă multŭ timpŭ după mórtea ei, şi décă după mórtea ei n'a rĕmasŭ decâtŭ numai amintirea ei, copiiĭ i-se ridică ca s'o binecuvinte.

Se póte ḑice, că fericirea orĭ nefericirea, lumina orĭ întunerecúlŭ, progresulŭ orĭ regresulŭ lumii atêrnă în mare parte de lucrarea casnică a femeii. Emerson ḑice, că influinţa femeilorŭ cu inima nobilă e destulă mĕsură pentru starea culturală a unui poporŭ. In copilŭ are mama aşa ḑicêndŭ posteritatea în póla sa, şi ceea ce va ajunge copilulŭ, atêrnă mai multŭ de ea, care dă cea dintêiu crescere. De aceea d-na Campau, fiindŭ întrebată de Napoleonŭ, că ce le lipsesce Francesilorŭ, a rĕspunsŭ cu dreptŭ cuvêntŭ: „mame“ le lipsescŭ, şi poetulŭ Gretry descrie pe o bună mamă ca pe o „lucrare măéstră a naturei.“

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 102 alŭ „Gaz. Trans.“ din anulŭ curentŭ.

EDUCAŢIUNE.

Reproducemŭ cuprinsulŭ următórelorŭ lucrărĭ, ce ni-s'au trimisŭ spre publicare:

Pedepsirea şcolarilorŭ. Bine ar fi, décă părinţii arŭ sci cresce pe copiiĭ lorŭ aşa, ca învĕţătorulŭ nicĭ-odată sĕ nu fiă silitŭ a-i pedepsi; bine ar fi, décă părinţii prin cuvinte şi prin fapte arŭ sci îndrepta pe copiiĭ lorŭ pe calea cea sfântă şi dréptă a vieţei aşa, ca aceştia, eşindŭ din casa părintéscă, sĕ nu se mai poticnéscă, ci mereu-mereu sĕ mérgă înainte pe calea arătată de călăuzii lorŭ, carĭ suntŭ învĕţătorii!

— Ei, dér nu este aşa. Copiiĭ noştri prea adeseorĭ chiar din casele ţĕrănescĭ ale părinţilorŭ lorŭ esŭ poticnindu-se, pentru-că părinţii nu i-au sciutŭ îndrepta pe calea dréptă a vieţei, orĭ chiar décă i-au şi îndreptatŭ, nu trebue însĕ sĕ uitămŭ, că acéstă fericită cale este încunjurată cu mii şi mii de trandafirĭ spinoşĭ, ale cărora frumóse rose îi ademenescŭ pe micii copilaşĭ şi-i facŭ a se abate din calea lorŭ.

Invĕţătorulŭ, căruia i-s'a încredinţatŭ crescerea şi îngrijirea copiilorŭ după eşirea lorŭ din casa părintéscă, trebue în acestŭ casŭ sĕ păşéscă la mijlocŭ şi sĕ spună copiilorŭ: „băeţĭ, ţine-ţi-vĕ calea şi nu vĕ întindeţĭ la trandafirĭ, căcĭ vĕ înghimpă!“ Décă însĕ părinţii nu l'au învĕţatŭ pe copilŭ de micŭ, ca sĕ asculte de spusa mai marilorŭ sĕi, învĕţătorulŭ bunŭ va căuta mijlócele de lipsă pentru a-lŭ face pe copilŭ ca sĕ asculte, şi décă alte mijlóce mai blânde nu ajută, va recurge la pedépsă. Tótă fapta rea este o greşélă, ér învĕţătorulŭ trebue sĕ facă pe copilŭ ca sĕ scie şi sĕ simtă, că greşéla făcută aduce după sine pedépsă.

Cu privire la pedepsirea copiilorŭ, înţeleptulŭ Solomonŭ a ḑisŭ: „Nu înceta a certa prunculŭ, că pentru-că îlŭ vei bate cu nuiaua nu va muri; că tu-lŭ vei bate pe elŭ cu nuiaua şi sufletulŭ lui dela mórte îlŭ vei mântui.“

Aşa s'a esprimatŭ Solomonŭ, celŭ mai înţeleptŭ rege de odinióră, şi din cuvintele lui reese, că pentru copii de multe-orĭ este de lipsă pedépsa, căcĭ ei nu suntŭ stăpâniţĭ de judecată, ci de sensualitate.

Pentru ca însĕ învĕţătorulŭ sĕ pótă aplica pedépsa amĕsuratŭ scopului pedagogicŭ, trebue sĕ cunóscă bine natura copiilorŭ, căcĭ de multe-orĭ o dojană blândă, o singură privire aspră influinţéză asupra unora mai multŭ, decum influinţéză o pedépsă aspră asupra altora.

La tótă întêmplarea, înainte de a proba cu pedepse mai aspre, învĕţătorulŭ trebue sĕ încerce a îndrepta pe copilŭ prin pedepse mai blânde şi morale. Astfeliu d. e. şcolarului puţinŭ atentŭ i-se dă unŭ astfeliu de locŭ, ca purerea sĕ se afle în ochii învĕţătorului; pe şcolarulŭ neastêmpĕratŭ îlŭ punemŭ lângă unulŭ blând,

dela celŭ leneşŭ aşteptămŭ totdéuna sĕ rĕspundă tótă lecţiunea şi'i critisămŭ scrisórea; pe clevetitorĭ îi despreţuimŭ, desaprobându-le clevetele prin o privire seriósă; mincinosului nu-i dămŭ credĕmêntŭ decâtŭ cu martorĭ bunĭ. A pune pe copilulŭ vinovatŭ într'unŭ scaunŭ separatŭ, numitŭ scaunŭ de pedépsă, încă este bine, căcĭ prin asta se ruşinéză, etc. etc.

Acest soiu de pedepse se aplică mai alesŭ la şcolarĭ de aceia, carĭ dela natură suntŭ simţitorĭ, bunĭ şi ascultătorĭ; numai după-ce acestea nu ajută, se póte recurge şi la pedepse mai aspre, corporale.

Pentru-ca pedepsirea şcolarului sĕ aibă urmărĭ bune, învĕţătorulŭ trebue sĕ observe strînsŭ mai alesŭ următórele regule:

1) Orĭ-ce pedépsă trebue sĕ fiă acomodată greşelei şi naturei copilului, adecă sĕ fiă dréptă şi imparţială. Invĕţătorulŭ are sĕ fiă judecătorŭ, sĕ se informeze bine despre starea adevĕrată a lucrului, sĕ cerceteze şi sĕ se convingă prin martorĭ şi numai după aceea sĕ aplice pedépsa.

2) Invĕţătorulŭ în timpulŭ pedepsirei sĕ fiă liniştitŭ şi cumpĕtatŭ; sĕ nu arate mâniă, invidiă şi nicĭ unŭ feliu de patimă, căcĭ în acestŭ casŭ şcolarulŭ ar considera pedépsa ca rĕsbunare şi prin asta scopulŭ e perdutŭ.

3) Pedépsa dictată sĕ o ducă în deplinire cu tótă punctualitatea şi sĕ nu se lase a fi muiatŭ prin nicĭ o rugare, prin nicĭ o întrevenire orĭ alte împrejurărĭ. Aicĭ trebue sĕ se întêmple ca şi la bóle: décă medicina este de lipsă, o folosimŭ la orĭ ce casŭ, chiar şi fără voia celui ce sufere.

Ţinuta învĕţătorului după pedepsirea şcolarului e de fórte mare însemnătate. Precum mediculŭ bunŭ nu părăsesce pe bolnavŭ după ce i-a prescrisŭ medicina, ci aştéptă sĕ védă ce efectŭ are medicina, tocmai aşa nicĭ învĕţătorulŭ nu trebue sĕ pérdă din vedere pe ce-lŭ ce l'a pedepsitŭ, ci trebue sĕ observe bine impresiunea ce a făcutŭ pedépsa asupra scolarului şi aşa sĕ se întocméscă, ca aceea sĕ aibă ca urmare îndreptarea copilului.

Mai departe ţinuta învĕţătorului după pedépsă are sĕ fiă liniştită şi seriósă, care pe încetulŭ trebue sĕ se prefacă érăşĭ în amicabilă, dér nicĭ decum astfelŭ, ca şi cum învĕţătorului i-ar păré rĕu, că l'a pedepsitŭ pe copilŭ.

De bătăi dure, cum ar fi pălmile peste faţă, tragerea de pĕrŭ şi de urechĭ etc. trebue sĕ ne ferimŭ ca de focŭ; asemenea trebue sĕ ne ferimŭ de espresiunĭ necuviinciόse, ca: têmpitule, măgarule, ticălosule etc., căcĭ din gura învĕţătorului numai cuvinte bune trebue sĕ se audă: „Din gura omului bunŭ vorbă de rĕu nu ese".

Hidigŭ.

Nicolau Popŭ.

Nedeele.

In Nr. 34 dela 5 (17) Maiu alŭ „Luminătorului", d-lŭ Dr. *Georgiu Popa* publică sub titlulŭ de mai susŭ următorulŭ articulŭ:

La bĕtrâna Romă, patricii şi agricultorii trăiau pe câmpia din jurŭ, nu în cetate. Dér totŭ a noua di, „nona dies", veniau în cetate, ca sĕ asculte edictele dela pretorĭ şi dela edilĭ, şi alte publicaţiunĭ séu veştĭ politice, militare, economice scl. spre instruirea propriă şi spre orientare în afacerile obvenienţĭ. Emiteau, mai alesŭ edilii, multe edicte, nu numai la începutulŭ oficiului lorŭ, fără şi sub durata acestuia, întru a regula adunările publice, comerciulŭ, relaţiunile sanitare scl.

Se aduna multŭ poporŭ, se făceau vinderĭ şi cumpĕrărĭ, unŭ têrgŭ după tóte formele. Atuncĭ, pentru a esprima têrgŭ în limba latină, s'a luatŭ „nona dies", şi de aicĭ s'a formatŭ „nundinae", cu pluralŭ; singularŭ nu are, şi este logicŭ aşa, de óre-ce însémnă unŭ ciclu de mai multe dile, adecă de nóuĕ. Acum, din têrgŭ, séu „nundinae", pe regule cunoscute de prefacere şi elisiune, s'au născutŭ ale nóstre „nedee",*) carĭ încă n'au singularŭ, numai pluralŭ, şi însémnă adunare multă de poporŭ.

Se spunemŭ însĕ, că aicĭ vorbimŭ de date istorice şi de fapte positive, dér nu de acele nedee, ce se cunoscŭ din mitologia poporului, apoi că décă Slavii au luatŭ dela noi instituţiunea şi cuvêntulŭ *nedee*, ca multe altele, nu trebue sĕ ne lăpĕdămŭ de ale nóstre, când le vedemŭ rĕspândindu-se la străinĭ; amŭ fostŭ mai vechiu poporŭ de cultură, şi decĭ, de unde aveau se ia, décă nu dela noi!

Dér de unde *nedeele*, au devenitŭ sinonimŭ cu „ruga?" Aicĭ avemŭ date în abundanţă şi clare, din evulŭ mediu, la istoria comerciului, a cambielorŭ, şi mai vîrtosŭ la desvoltarea instituţiunilorŭ canonice. Vomŭ spune în scurtŭ.

La începutŭ, era puţină siguritate pe drumurĭ, ba mai nicĭ drumurĭ, şi têrgurile încetaseră séu se reduseseră fórte. Atuncĭ biserica, care primise asupra sa, a continua cultura, de unde s'a întreruptŭ, a întrodusŭ, mai alesŭ în Germania, la anumite locurĭ şi dile, liturgii solemne împreunate cu indulginţe (absolvărĭ, daslegărĭ de pĕcate) mai marĭ séu mai micĭ. La asemenea serviţii divine, venia poporŭ de tóte laturile şi din mare depărtare, cale de multe dile şi sĕptĕmânĭ, cu lithiă séu procesiune, pentru îndulginţele peţióse. Prin poporŭ, se luară comercianţii, cu negóţele lorŭ, sperândŭ securitate mai mutlă sub scutulŭ unei procesiunĭ religióse. Aşa se întroduseră têrgurile de ţéră, în jurulŭ bisericei, ce-şĭ serba sântulŭ patronŭ séu hramŭ. Pănă astădĭ Germanii numescŭ têrgulŭ de ţéră (Jahrmarkt) adese-orĭ „Messe", ceea ce însémnă, între altele, şi liturgiă şi rugă, aşa dicŭ d. e. Leipziger Messe, Nürmberger Messe scl., têrgulŭ de ţéră dela Lipsca, Norimberga scl. éră la Ungurĭ, cuvêntulŭ „búcs" şi „búcsú," însémnă lithiă, îndulginţa, têrgŭ, hramŭ.

Ce au fostŭ, pentru cultură, acele êrgurĭ séu convenirĭ de popóre, scie fiă-cine.?

Décă acele reforme sociale sub numirea de rugă, dela apusŭ şi din Germania, au venitŭ pănă la Ungurĭ, uşorŭ au pututŭ se între la noi, unde-'şi aveau terenulŭ pregătitŭ, care pregătire este dovedită cu acelŭ faptŭ, că s'a conservatŭ cuvêntulŭ *nedee* prin urmare esista şi conceputulŭ, séu lucrulŭ care sĕ corĕspundă acestui cuvêntŭ, séu terminŭ.

Pe aceste raţiunĭ, ne încumetămŭ încă a presupune, că *nedeele* s'au susţinutŭ la noi în continŭ, cu séu fără rugă, şi verosimilŭ că Goţii, carĭ au primitŭ creştinismulŭ aicĭ dela noi, au vĕdutŭ aceste nedee, şi mai apoi aşedându-se dênşii — respective o parte dintr'ênşii — în Germania, le-au desvoltatŭ pănă la têrgurĭ de ţéră. Acéstă presupunere nu absórbe celea ce le-am disŭ despre influinţa posterióră ce ni-a venitŭ dela Germanĭ, şi care nu voimŭ s'o tragemŭ la îndoiélă, pentru că a fostŭ puternică, de a trecutŭ şi peste noi, mai departe, că aflamŭ chiarŭ la Moldovenĭ cuvêntulŭ „iarmaroc", va sĕ dică têrgŭ de ţéră, ce s'a născutŭ din vorba germană „Iahrmarkt".

Se facŭ la noi *nedee*, şi fără de hramŭ, că nu în tóte locurile se sĕrbéză hramurile cu festivităţĭ estraordinare, şi acestea suntŭ rugile proprii, cunoscute mai pretutindenĭ. Dóră pentru-că suntŭ mai cunoscute, de aceea s'a preferitŭ a li-se dice nedeelorŭ „rugă", nu liturgiă, ca în Germania, şi nu hramŭ, că este greu de pronunciatŭ. Acete rugĭ proprii se serbéză din casŭ în casŭ, când se sânţesce şi se înalţă atare cruce, pe câmpŭ, la întrare în comună, între hotare scl. Aceste crucĭ se numescŭ de comunŭ rugĭ. La sânţire se adună multŭ poporŭ, şi se ospetéză la mesele întinse, pare că suntŭ acele ospeţe comune séu *agape* din biserica vechiă, a cărorŭ origine vor unii s'o cerce pănă la Evrei şi la Romanĭ 'nainte de încreştinare. — Resumămŭ, că au concursŭ mai multe cause, întru a ne aduce la fiinţă instituţiunea de care ne ocupamŭ.

*) După jargonulŭ poporului bănăţianu cuvêntulŭ „nedee" se esprima „năgeie".

Când s'a întăritŭ potestatea civilă, ca sĕ pótă da garanţiă suficientă pentru securitate şi dreptŭ, atuncĭ biserica, bucurósă că a pusŭ têrgurile în lucrare, a renunciatŭ la tutoratulŭ asupra lorŭ, şi l'a cedatŭ potestăţii civile. A primitŭ biserica numai constrînsă acelŭ tutoratŭ, ca sĕ aibă ocasiune a servì culturei şi religiunei, dér i-a fostŭ molestŭ, şi nu-i convenia când 'şĭ aducea aminte de esemplulŭ lui Christosŭ, carele i-a alungatŭ dela biserică cu bioiulŭ pe têrguitorĭ. Astădĭ, numai de suvenire vedemŭ, în capitale mai marĭ, când se serbéză sântulŭ patronŭ, că punŭ înaintea bisericei o mésă séu douĕ, cu turte şi colacĭ de vêndutŭ pentru prruncĭ.

Décă în butulŭ acestei originĭ, totuşĭ din *nedee* séu rugă nu s'au desvoltatŭ la noi têrgurĭ formalĭ de ţéră, causele suntŭ mai multe, dintre carĭ ni-se parŭ mai de consideratŭ următórele: a) doctrina despre îndulginţe, în biserica orientală n'a formatŭ gradurĭ atâtŭ de multe şi varii, ca în biserica apusénă. La noi, fie-care creştinŭ e convinsŭ, că preotulŭ sĕu póte da indulgenţe plenare şi póte deslega încă şi de sub anatema archiereului. Decĭ indulgenţele n'au fostŭ aşa cercate, pretióse, poftite, încâtŭ sĕ-i constringă pe ai noştri la călĕtoria de mai multe dile; b) biserica orientală a ţinutŭ şi ţine, mai multŭ decâtŭ cea apusénă, cu rigóre la acea disposiţiune canonică, cumcă lithia nu póte fi mai lungă de o di, fără permisiune specială dela Episcopulŭ concerninte, şi în acea una di se computŭ şi mersulŭ şi întorsulŭ. Aşa nu s'au pututŭ presenta neguţătorii din depărtare, ca în Germania unde processiunea era lungă şi rugile ţinéu sĕptĕmânĭ întregĭ; c) n'am fostŭ poporŭ de industriă şi de comerciu, prin urmare neguţătorii cei marĭ nu aveau ce sĕ cerce la noi, éră pentru unŭ têrgŭ de după lipsele agricultorilorŭ, cu carĕle şi cu vitele lorŭ, se recere unŭ teritoriu mai mare, de cum se póte găsi în comunile rurale, prin carĭ locuimŭ cu preferinţă; d) Dumnedeu sĕ nu ne înpute că ne lăudămŭ, cândŭ afirmămŭ cumcă creştinismulŭ nostru a fostŭ totŭ-déuna mai purŭ, şi şi Românulŭ s'ar fi scandalisatŭ, decă vedea că ceremoniile sânte, se amestecă printre afacerile unui têrgŭ de ţéră; e) décă era têrgŭ, ar fi venitŭ, cu doba cu publicaţiunile, magistraţii, cei mai toţĭ streinĭ, însĕ Românulŭ doria naturalminte ca în acea ocasiune, când 'şĭ ospetéză consângenii şi cunoscuţii, sĕ fiă cum diceau bĕtrânii „noi creştinii între noi".

Ni-a remasŭ totuşĭ şi nouĕ ceva din ale têrgului, pentru-că la *nedeele* nostre încă se presentă neguţătorii din locŭ şi de prin comunele vecine, cu mese şi corturĭ modeste, de vêndŭ turte şi păpuşĭ, prime, şi clopoţei, şi alte lucrurĭ pe séma prucilorŭ.

Din acestea, aşa se vede, că *nedeele*, noi le avemŭ dela Roma, acum direse şi reformate de influinţa creştină. Biserica le-a găsitŭ la poporŭ, şi recunoscêndu-le că suntŭ bune, le-a condusŭ pe cărarea religiunei, că pentru cele bune şi frumóse, pentru tóte se póte găsì locŭ şi modru de vieţuitŭ în religiune.

Ca la nedee în Roma, când mergeau în oraşŭ, chiar şi fără altă trébă, numai spre a se informa de stările şi ordinaţiunile publice, aşa astădĭ încă Românulŭ se duce la têrgurĭ adese-orĭ numai pentru a scirici despre consêngenii şi cunoscuţii sĕi din alte sate, a prinde scirĭ şi veştĭ din afacerile politice şi economice scl. Cu atâta mai vêrtosŭ se duce la nedee, când are unŭ titlu mai onorabilŭ, sânta rugă séu hramŭ, şi ocasiune mai bună a se instruì în cele necesare şi dorite. Sub inpresiunea şi auspiciele ceremoniilorŭ bisericescĭ, aceste *nedee* suntŭ: o manifestaţiune a cerinţei parochiale, sĕrbătorĭ familiare, convenirĭ de amicĭ, în fine suntŭ totŭ atâtea meetingurĭ poporale, ce le arangéză poporulŭ sieşĭ, când lipsitŭ de inteligenţă séu pentru-că inteligenţa fiindŭ educată de streinĭ nu'lŭ mai înţelegea în lipsele sale, s'a vĕdutŭ silitŭ a se îngriji însuşĭ pentru disertaţiunĭ publice, dialogurĭ solene, orientare în afacerile naţionale scl. Chiar când preoţii au fostŭ Grecĭ şi Sêrbĭ, neadormitulŭ sêmţŭ naţionalŭ nu l'au pututŭ alunga din aceste *nedee*, în carĭ poporulŭ suleva şi desbătea, în propriu orisontulŭ sĕu intelectualŭ, causa restaurării ierarchiei naţionale. Astfelŭ *nedeele* suntŭ o instituţiune şi unŭ factorŭ de cultură.

Ne plângemŭ adese-orĭ, şi cu dreptŭ cuvêntŭ, că poporulŭ nostru se intereséză prea puţinŭ de afacerile publice, şi recunóscemŭ cumcă este datorinţa nóstră a deştepta într'ênsulŭ mai multă interesare. Fiind aşa, caută sĕ nisuimŭ la înmulţirea adunărilorŭ publice, dér nu a le înpuţina încă şi acelea, carĭ întroduse şi active le-am moştenitŭ, suntŭ înrădĕcinate, plăcute şi salutare.

Ni se va dice că la nedee se facŭ multe escese. Rĕspundemŭ, că nu esistă nicĭ o instituţiune, orĭ câtŭ de sântă, din care sĕ nu fi făcutŭ pănă acum unŭ abusŭ, ticălosulŭ de omŭ. Insĕ, în asemenea casurĭ esceptionale, la ce suntŭ bunĭ, învĕţătorii şi preoţii poporului, décă nu pentru a lumina şi a îndrepta?.

Din traista cu minciunile.

Ţiganulŭ advocalŭ!

Vĕ veţĭ cruci, vĕ veţĭ mira, când voi spune, că şi Ţiganulŭ a ajunsŭ sĕ fiă advocatŭ. Écă aşa, nu-i glumă. Sĕ v'o spunŭ cum:

Jupânulŭ Hónţ s'a dusŭ la têrgŭ în oraşulŭ lui Pagubă. Drumulŭ pănă la oraşŭ era lungŭ, fórte lungŭ. Pe drumŭ i-s'a gătatŭ mâncarea şi-lŭ apucă pe jupânulŭ Hónţ o fóme îndrăcită. Ce sĕ se facă? Intră într'o cârciumă din marginea drumului de ţéră şi-i cerù cârciumarului sĕ'i dea ceva de mâncare, dér pe credinţă. Omŭ bunŭ la sufletŭ, cârciumarulŭ i-a şi datŭ câteva ouĕ fierte şi o bucată de pâne.

După ce mâncà ouĕle, jupânulŭ Hónţ dă sĕ plătéscă. Ei, dér părăluţe ca 'n palmă.

„Nu'i nimicŭ", dise cârciumarulŭ, „o sĕ'mĭ plătescĭ d-ta, jupâne, când vei sosi îndĕrătŭ dela têrgŭ."

— „Ghine, vecine, dau io omenesce la d-ta banĭ", şi se cam mai duse jupânulŭ Hónţ.

Dér séra sĕ trécă totŭ pe acelŭ drumŭ? Dómne păzesce! Elŭ ocoli cârciuma şi trecură câţĭva anĭ fără de-a se mai gândi, că cârciumarulŭ i-a datŭ ouĕ pe credinţă.

Intr'o di se pomeni jupânulŭ Hónţ cu esecutorulŭ după capŭ. Ce-i încóce, ce'i încolo, Sasulŭ trebuia sĕ plătéscă o bună sumuliţă de banĭ, căcĭ cârciumarulŭ dicea că cu ouĕle lui, de câţĭva anĭ ar fi câştigatŭ o avere întrégă.

Hónţ nu vrea sĕ plătéscă, cârciumarulŭ nu vrea sĕ intre la învoială, hai dér la pâră.

Ei, dér aţĭ mai vĕdutŭ d-vóstrĕ pâră fără advocatŭ?

Diua pertractărei sosia şi Hónţ încă nu'şĭ căpĕtase advocatŭ. A rugatŭ Sasulŭ o sumedeniă de ómenĭ sĕ'lŭ a apere dér nimenĭ nu i-s'a îmbiatŭ, afară de Cioroiolŭ Minciună.

Césulŭ de pertractare sosi şi Ţi-

ganulŭ nu se mai ivì până în cele din urmă.

„Cum de vii așa târḑiu prietine?“ întrebă președintele pe cioroiulŭ Minciună.

— „Hei, cinstițilorŭ, én sĕ vedețĭ d-vóstrĕ, eu nu trăescŭ numai din procese. Mai ântêiu mĭ-a fostŭ zorŭ sĕ fierb mazĕrea și s'o dau nevestei sĕ o semene.“

„Bâc Ióne, s'aștepțĭ pân' s'o alege și din aia mazere“, ḑise județulŭ umflându-se de rîsŭ.

Dér Țiganulŭ îngâmfatŭ colea rĕspunse chiar advocățesce:

— „Va rĕsări tocmai așa mazĕrea mea, cum au rĕsăritŭ și puii din ouĕle câroiumarului Pricină, care i-le-a datŭ pârîșului meu fierte și moi molcuțe.“

„Bravo“, grăiră într'unŭ sunetŭ toțĭ cei ce erau de fațĭă. „Bunŭ advocatŭ.“

— „Va sĕ ḑică am câștigatŭ?!“ ḑise Țiganulŭ scuturândŭ odată cu mândriă din capŭ, că a câștigatŭ pe câroiumarŭ.

Caprele Țiganului.

Pe vremile când bieții ómenii dĕdeau dijmă, unŭ Țiganŭ avea măi multŭ de cincĭ capre avea, rogu-vĕ șése capre. Domnulŭ sĕu îlŭ prinse într'o ḑi cu caprele și-i ḑise:

„Mĕi Țigane, tu ai șése capre una sĕ mĭ-o dai mie.“

— „Țĭ-așŭ da, rabde-te sfinții cocóne, dér numai trei capre am: șuta cu cornuta una; barza cu varoșa două; țapu cu mă-sa trei.

MULTE SI DE TOATE.

Capră ucigașă.

Contele Gottfried Leibnitz, unulŭ dintre cei mai învĕțațĭ bărbațĭ ai Germaniei întrĕ contimporanii sĕi, povestesce, că unŭ măestru din Halberstadt avea o capră frumósă pe care o iubia peste mĕsură. Omulŭ fiindŭ de unŭ temperamentŭ fórte viu, de multe-orĭ se juca cu capra, riḑendŭ de ea, mai alesŭ atuncĭ, cândŭ îĭ succedea s'o mânie tare. Petrecerea sa caracteristică cu capra însĕ și-o afla într'aceea, că tăia făliĭ micĭ de pâne și le întindea caprei pe vêrfulŭ cuțitului. Capra se întindea cu bucuriă după bucata, ce i-se oferia, când stăpânulŭ ei întorcea latulŭ cuțitului și lovia cu elŭ botulŭ caprei. Animalulŭ suferì acéstă curiósă plăcere a măestrului, dér după ce vĕḑu, că istoria acésta se repețesce adeseorĭ, îșĭ puse de gândŭ sĕ n'o mai sufere. La proxima ocasiă, când omulŭ supĕrà érășĭ pe capră în modulŭ amintitŭ, sărì asupra lui c'o furiă și c'o ură înflăcărată, cum rarŭ se póte vedé la unŭ animalŭ, și se aruncà asupra omului. In momentulŭ când capra se aruncà asupra lui, cuțitulŭ îlŭ ținea îndreptatŭ cu vêrfulŭ spre inimă. Capra se bufnì odată grozavŭ cu capulŭ în plăselele cuțitului, care se înfipse numai decâtŭ în inima măestrului, așa că acesta după câteva minute îșĭ dete sufletulŭ.

Ferițĭ-vĕ dér a supĕra animalele!

*

Lucsulŭ la cei vechĭ.

Ca sĕ ne putemŭ face o mică ideă despre lucsulŭ la cei vechĭ, dămŭ aicĭ câteva esemple dintr'o statistică de felulŭ acesta. O patriciană romană cu numele Paula Lolia, cândŭ se gătia frumosŭ cheltuia câte 400 de sesterti, séu 300 milióne florinĭ de ai noștri, pentru hainele ce le îmbrăca. Cerceii pe carĭ îi purta Cleopatra și carĭ topițĭ fiindŭ, fluidulŭ l'a beutŭ Antoniu ca sĕ se vindece de-o anumită bólă, prețuiau 100 de sesterții séu 750,000 florinĭ. Iuliu Caesar a cumpĕratŭ patricianei Servilia unŭ margaritarŭ în prețŭ de 450,000 florinĭ. Alesandru Marele a datŭ fetei filosofului Perillus 50 de talanțĭ séu 80,000 fl. pentru o haină de nuntă. Regele Nicodes din Cipru a datŭ lui Isocrate 36,000 de talanțĭ dreptŭ prețŭ pentru o vorbire. Lui Isocrate i-se plătia pentru instruarea fiă-căruí copilŭ câte 300 fl. pe anŭ. Unŭ rege persianŭ a cheltuitŭ cu ocasia primirei unorŭ óspețĭ 720,000 fl. Tiberius și Caligula dăruiră fiă-cărui locuitorŭ din Roma câte 250 fl. Alesandru Marele și-a cumpĕratŭ calulŭ sĕu, Bucefalŭ, c'unŭ prețŭ fabulosŭ de 32,200 fl. și-unŭ patricianŭ din Roma a datŭ pentru unŭ pesce 450 fl. Esemple de aceste suntŭ încă cu miile.

*

Domnișóră duelantă.

Cetimŭ în Wiener Tagblatt:“ In Viena o tînĕră fată a provocatŭ la duelŭ pe unŭ medicŭ, care a insultatŭ pe o prietină a ei. Duelulŭ s'a întêmplatŭ și medicŭlŭ a fostŭ rănitŭ. Amĕnuntele întêmplărei suntŭ fórte interesante. Fata duelantă se chiamă M. *Slava* de 19 anĭ. Ea s'a născutŭ în Croația, dér încă de copilă mică ajunse la casa unei rudenii din America, unde a și crescutŭ. Ea e fórte dibace în duelŭ și împușcă minunatŭ. In ḑilele trecute auḑindŭ, că Dr. K. a insultatŭ pe o prietină a ei, a rugatŭ pe doi tinerĭ sĕ provóce în numele ei la duelŭ pe medicŭlŭ. Secundanții ei erau unŭ medicinistŭ și unŭ oficerŭ în reservă. Dr. K. la începutŭ n'a luatŭ lucrulŭ în seriosŭ și a refusatŭ a da satisfacțiă domnișórei, fiind-că ținea de unŭ lucru pré din cale afară hazliu, ca cu sabia în mână sĕ'șĭ apere dreptulŭ fața de-o domnișóră. După ce secundanții d-șórei Slava îi spuseră rĕspunsulŭ Dr-lui K., ea scóse dintr'o lădiță o biciușcă și ḑise celorŭ doi tinerĭ: „Vedețĭ acéstă mică avere, domnii mei? Décă în timpŭ de 24 óre Dr. K. nu'mĭ va da satisfacțiă va avé de lucru cu acésta.“ Ca sĕ se evite unŭ scandalŭ, în fine Dr. K. a primitŭ duelulŭ. Eșiră la loculŭ hotărîtŭ. Dr. K. se desbrăcă de cămașe, D-șóra Slava încă se făcù comódă, ca sĕ nu se aducă nicĭ unŭ pretecstŭ în contra duelului. La semnulŭ datŭ D-șóra Slava atăcă, fiind-că Dr. K. n'a voitŭ sĕ atace elŭ, ci s'a mărginitŭ pe lângă apĕrare. Loviturile ei urmau repede una după alta, ér Dr. K. se treḑi deodată c'o grea rană la brațŭ, așa că n'a mai pututŭ sĕ mai continue lupta. A făcutŭ decĭ declarația, că se dă învinsŭ.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Maiu 1890 Dilele sĕptĕm.	are 31 ḑile. Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Pretariu Sórele rĕsare	apune
Dum.	13 Mart. Glicheri'a	25 (†) Rus. Urban	4. 12	7. 41
Lunĭ,	14 Mart. Isidor	26 (†) Beda	4. 11	7. 42
Marțĭ,	15 Par. Pachomiu	27 Theodoru	4. 10	7. 43
Mercurĭ,	16 Cuv. Teodoru	28 Wilhelm	4. 10	7. 44
Joi,	17 St. Ap. Andronicu	29 Maximilianu	4. 9	7. 45
Vinerĭ,	18 Mart. Teodot	30 Ferdinand	4. 8	7. 47
Sâmb.	19 S. Mart. Patrichie	31 Petronel'a	4. 7	7. 48

Scirĭ comerciale.

B.-Pesta, 17 Maiu. Negoțulŭ de producte staționarŭ, abia în ḑilele din urmă s'au căutatŭ unii articulĭ. In manufacturĭ, cu mĕruntulŭ ceva mai mulțumitorŭ. Numĕrarŭ abundautŭ, procentele pentru polițe prima 3½ la sută.

Timpulŭ a fostŭ domolŭ tótă sĕptĕmâna. Ploi au căḑutŭ în mai multe părțĭ. Rapórtele despre starea sĕmĕnăturilorŭ, peste totŭ bune; ghiața însĕ, căḑută în sĕptĕmâna asta în mai multe părțĭ, a causatŭ pagube marĭ în sĕmĕnăturĭ și vii.

Bucatele. In America, pe piețele din New-York și Chicago, prețulŭ grâului a scăḑutŭ fórte tare. Sĕmĕnăturile din America promitŭ o recoltă numai de mijlocŭ. Prețurile americane au influințatŭ mai simțitoru în Germania, fiindcă aicĭ recolta promite a fi mai favorabilă. In Berlinŭ au scăḑutŭ grâulŭ cu 4, sĕcara cu 4 mărcĭ, fața de sĕptĕmâna precedentă. In B.-Pesta negoțŭ slabŭ, mișcarea de sĕptĕmână în grâu 70,000 măjĭ metrice. Sĕcară s'a vêndutŭ 2000 măjĭ metrice, ovĕsŭ cam 4000.

Coloniale. Negoțŭ slabŭ. Prețurile cam totŭ acelea.

In *victualie* negoțulŭ de asemenea restrînsŭ. Ouĕle 52½—53½ la 1 fl.

Păstăióse. Noteză *fasolea* albă 6.25, 7 fl., *lintea* 9 fl., *hrișca* 5.25, 5 fl., *mazĕrea* 8.50, 9,50 fl., *sĕmința* de macŭ oferită cu 6 fl.

Unsórea de porcŭ. Prețulŭ a datŭ îndĕrĕptŭ, s'a negociatŭ de orașŭ, cu butoiu cu 54 fl., fără butoiu cu 52 fl.

Pei. Negoțŭ puținŭ, prețurile neschimbate.

Pei uscate. In piĕță s'au înfățișatŭ câțĭ-va cumpĕrătorĭ din Bănatŭ, carĭ au cumpĕratŭ câteva sute pei, talpă. Noteză prima boi ungurescĭ 60, 64 fl., pitlingĭ 65—75 fl. Kneip 100, 110 fl. suta de kilograme.

Peile lucrate. Negoțŭ slabŭ.

Tergulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch. La 19 Maiu n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 165.484 capete, la 20 Maiu au întratŭ 2724 capete și au eșitŭ 1588 rĕmânêndŭ la 20 Maiu unŭ numĕrŭ de 166.620 capete. — Se noteză: marfa *ungurescă* veche, grea dela 42 cr. pănă la 44 cr. marfă *unguréscă* tineră grea dela 46 cr. pănă la 47 cr., *de mijlocŭ* dela 46 cr. pănă la 47 cr. — *ușoră* dela 47 cr. pănă la 48 cr. — *Marfă țĕrănescă* grea dela 45 pănă la 46 cr. — *de mijlocŭ* dela 46 cr. pănă la 47 cr. *ușóră* dela 46 cr. pănă la 47 cr. — *Marfă de România* de *Bákony* grea dela — cr. pănă la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. pănă la — cr. însĕ transito ușóră dela — cr. pănă la — cr. transio dto țepósă grea dela — cr. pănă la — cr. transito mijlociă dela — cr. pănă la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 45—47½ cr. transito, mijlociă grea dela 46—47 cr. transito-șuóră dela 46—47 cr. Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. pănă la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. pănă la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. pănă la — cr. Cântărițĭ a gară cu 4½.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 21 Maiu 1890.

Seminţe	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	pănă
Grâu Bănățenescŭ	—	——	——
Grâu dela Tisa	80	8.40	8.45
Grâu de Pesta	—	8 35	8.40
Grâu de Alba-regala	—	8.40	8.45
Grâu de Bácska	—	.—	.—
Grâu ung. de nordŭ	—	.—	.—

Seminţe vechĭ orĭ noue	soiulu	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	pănă
Sĕcară		70—72	7.05	7.30
Orzŭ	Nutrețŭ	60 62	6.50	6.80
Orzŭ	de vinars	62.64	7.—	7.60
Orzŭ	de bere	64.66	8.25	.—
Ovĕsŭ		39.41	7.60	8.10
Cucuruzŭ	bănăț.	75	5.—	5.05
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	4.95	5.—
Cucuruzŭ	"	—	.—	.—
Hirișcă	"	—	5.50	5 75

Prețulŭ pe 100 chilograme

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	pănă
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	50.—	52.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
"	roșiă	28.—	32.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	44.50	45.—
Oleu de in		6.—	6 10
Uns. de porc	dela Pesta	53.—	53.50
"	dela țéră		—.—
Slănină	svêntată	42.50	43.50
"	afumată	50.—	50.—
Sĕu		35.—	36.—
Prune	din Bosnia în buțĭ		
"	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou		
"	bănățenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	ungurescĭ		
"	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
"	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	124.	125.
Spirtŭ	brutŭ	12.25	12.75
"	Drojdiuțe de spirt	15.25	15.75

Cursulŭ pieței Brașovŭ
din 24 Maiu st. n. 1890.

	Cump.		Vênd.
Bancnote romănescĭ	9 32		9.34
Argintŭ romănescŭ	9.26	„	9 29
Napoleon-d'orĭ	9.32	„	9.35
Lire turcescĭ	10.58	„	10.63
Imperialĭ	9 57	„	9.62
Galbinĭ	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina“ 6%	—.—	„	—.—
„ „ „ 5%	—.—	„	—.—
Ruble rusescĭ	132.	„	133.
Mărcĭ germane	.—	„	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Bursa din Bucurescĭ din 21 Maiu.

Valorĭ	%	scump
Rentă română perpetuă 1875	5%	101.½
Renta română amortisabilă	5%	98.—
dtto	4%	85.—
Renta rom. (rurale convertite)	6%	101.¼
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	5%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraș. Bucurescĭ	5%	92.½
idem idem din 1884	5%	—.—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	104¼
idem idem	5%	98 —
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	104.½
idem idem	6%	102.½
idem idem	5%	94.—
Credit Fonc. Urban din Iașĭ.	5%	80.½
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	260.—
	V. N.	
Banca Nation. ult. div. 82.15	500	1205.—
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	—.—
Naționala de asig. ult. div. 20 lei	200	—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 13.12	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei div.	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. 25	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	200	—.—
Nation. de Asig. ult. div. 128.35	—	—.—
Societ. de Constr. ult. div.	-	—.—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	—.—
Agio în Bursă	—	0.10
Rubla de hârtie	—	—.—
Banca Națion. a României		
Scompt.	6—	—.—
Avansurĭ pe efecte	7%	—.—
Avansurĭ pe Lingourĭ	7%	—.—

Cursulŭ losurilorŭ private din 21 Maiu.

	cump.	vinde
Basilica	7.30	8.—
Creditŭ	184.—	185.—
Clary 40 fl. m. c.	58.—	58.75
Navig. pe Dunăre	126.—	129.—
Insbruck	24.50	25.50
Keglevich	29.—	32.—
Krakau	23.50	24.—
Laibach	22.50	23.—
Buda	—.—	62.—
Palffy	57.—	58.—
Crucea roșie austr.	19.—	19.50
dto ung.	12.10	12.40
dto ital.	14.50	15.—
Rudolf	20.—	20.50
Salm	62.—	62.50
Salzburg	26.—	27.—
St. Genois	62.—	62.50
Stanislau	27.—	29.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	145.—	149.—
dto 4% 50	67.50	68.50
Waldstein	39.50	40·50
Windischgrätz	52.50	53.50
Sĕrbescĭ 3%	36.90	37.25
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	111.50	112.25

Cursulŭ la bursa de Viena
din 23 Maiu st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4%	103.70
Renta de hârtiă 5%	99.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	117.—
dto argintŭ	96.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	113.40
Bonurĭ rurale ungare	89.10
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	137.70
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	127.—
Renta de hârtiă austriacă	89.—
Renta de argintŭ austriacă	89.75
Renta de aurŭ austriacă	110.15
Losurĭ din 1860	139.—
Acțiunile băncei austro-ungare	966.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar.	343.25
Acțiunile băncei de creditŭ austr.	302.25
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.55
Napoleon-d'orĭ	9.34
Mărcĭ 100 împ. germane	57.67½
Londra 10 Livres sterlinge	117.30

Editorŭ și redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciurcu.

Avisŭ d-lorŭ abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonați, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru completarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Tipografia A. MUREȘIANU Brașov.